

The book cover features a light green background with intricate floral and scrollwork patterns. On the right side, there is a vertical border of repeating floral motifs in a reddish-brown color. Large, stylized floral designs in dark red and orange are scattered across the cover. The title is printed in a bold, blue, serif font.

# KAL MÛSÊNÎ ZEYDÛNÛ

Folklorê Mîyaran ra

Arêkerdox û Nuştox:  
Sîyamend Mîrvanî



# KAL MÛSÊNÎ ZEYDÛNÛ

(Folklorê Mîyaran ra)

Arêkerdox û Nuştox:

Sîyamend Mîrvanî

(Îrfan Sîmserkîsij)



Kitab: 67  
Arêkerde: 10

Kal Mûsenî Zeydûnû (Folklorê Mîyaran ra)  
©Siyamend Mîrvanî (Îrfan Sîmserkîsîj)  
Weşanxaneyê Vateyi, Îstanbul, 2012

Çape: Berdan Matbaacılık  
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi, C Blok.  
No: 239 Topkapı/İstanbul  
Tel: (0212) 613 12 11

Edîtor: Deniz Gunduz  
Redaksiyon: Deniz Gunduz  
Mîzanpaj: Deniz Gunduz  
Xebata Qapaxî: Minife Yıldızhan  
ISBN: 978-975-6278-63-5

Adrese:  
Weşanxaneyê Vateyi/Vate Yayınevi  
Katip Mustafa Çelebi Mah.  
Tel Sok. No: 18 Kat: 3 Beyoğlu/İstanbul  
Tel: 0212-244 94 14  
E-posta: wesanxaneyevateyi@hotmail.com

Ev weşan bi alîkarîya Fona Çandî ya Kurdî hatîye çapkirin.

# KAL MÛSÊNÎ ZEYDÛNÛ

(Folklorê Mîyaran ra)

Arêkerdox û Nuştox:  
Sîyamend Mîrvanî  
(Îrfan Sîmserkîsij)

Weşanxaneyê Vateyî/Vate Yayınevi,  
İstanbul, 2012



# TEDEYÎ

ESTANIKÎ.....	7
KAL MÛSÊNÎ ZEYDÛNÛ.....	9
CINÎYA BÊARI.....	29
PAŞA Û BEXÇEWÛN.....	33
ZERGEŞÛYÊ PAŞAYÎ.....	37
KEMBERO ZERNÎN.....	41
HEWNÎ PAŞAYÎ.....	43
MÎR Û XIZIMKAR.....	49
PAŞA Û VERG.....	51
DÛNYA Û LACEKO XIZÛN (FEQÎR).....	61
FABILÎ.....	63
HARBÊŞO TERSINOK.....	65
DÎK Û LÛW.....	67
HER Û HEŞTÎR (DEWA).....	71

KÊRG Û DÎK.....	73
LÛW Û KERCE.....	79
LÛW Û ŞÊR.....	81
LÛWA BEWÇQOLI.....	83
MAR Û LÛW.....	89
MÊŞNA Û KÛTIK.....	91
MIJMEWLI Û HEBAY XELÎ.....	95
MÎR Û KÛZE.....	97
PISÎNG Û MERRE.....	99
PISÎNG Û ŞÊR.....	101
ZIWÛN LEQ, SARE TEQ!.....	105
VERGO LEZXAPÎYAYE.....	107
HEŞ, VERG Û LÛW.....	111
DEYÎRÎ.....	113
YEWA DEYÎRÊ ZERRÎ RA.....	115
DERIYE MACÎRÛN.....	117
HESO LÊRO.....	119
YEW FIQRA.....	121
DAPÎRÊ TÛ RÊ HER CA TÊŞT O!.....	123



**ESTANIKÎ**



## KAL MÛSÊNÎ ZEYDÛNÛ

**R**ojêkî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di Dewa Sîmserkîsî<sup>1</sup> di Mehlayê (Taxa) Mûsênûn di, Kal Mûsên, cinîya yî Tac û pûtî (gedey) yî pîçêk Ablaş û Cerih ciwîyênî. Kal Mûsên wayîrê dişmenûn o. Ay dişmenûnî yî ra yew zî Memo Gergerij o. Rojek Kal Mûsên, cinî û pûtûnî (gedeyûnî) xû Ablaş û Cerih keye di ronîştaye benî. Eşnawenî ki delê dawudû ha lawena.

Kal Mûsên Cinîya xû ya Tac ra vûno:

—Cey çî esto, delê dawudû beral-bîlaq nêlawena.

---

1-Deway Sîmserkîsî: Yew dewa zaf kehen a. Tiya ra texmînen 300 serrî ra verî tede 700 keye beno. Ez nêzano çî sedem ra raşîye ya, nika biya nêzdiyê 200 keyeyî. Nêzdiyê 150 keye zî bar kerdo şîyo şarîstananê çîya-çîyayan de mesken dayo. 1986 di Dewleta Tirkîye Mîyarûn (Mîyaran) kena bacarok (ilçe) û dewa Sîmserkîsî zî kena yew mehlaya ey. Nameyê ey zî bedelena kena "Gümüşyaka Mahallesi".

Ciniya yî ya Tac zî ageyrena Kal Mûsênî ser û vûna:

–Kal Mûsênî Zeydûnû  
Xismê vist û pûnc tenû  
Delê dawudû ha lawena  
Mergî rê mirena  
Çiray zî zûrî nêkena.

Kal Mûsên zî:

–Tacê hey biewni teberî  
Del nika ha lawena  
Mergî rê mirena  
Çiray zî zûrî nêkena.

Inay ser Tac berî keyî akena şûna ewnîyena teber, hêna  
agêrena zere, xû nûna kîştê berî ver a û vûna:

–Kal Mûsên çimê mi  
Kal Mûsên ruhê mi  
Kal Mûsên gûnê mi  
Del raşt a ha lawena  
Mergî rê mirena  
Çiray zî zûrî nêkena  
Ti yew kalo kewte yî  
Ti yew hako pewte yî  
Sekbazû (çekdarû) girewto serî sifirnîyû  
Derbazû (Tîrbazû) girewto binî perçînû  
Esparû girewto mîyûnî Hêgayê Şiqû<sup>2</sup>  
Memo Gergerijî zî girewto verî berû.

Kal Mûsên:

–Tacê, ez to rà vaco qala weşi, şime milla ti pey qala weşi  
Memo Gergerij ray bikera peyseri.

2-Dêrhêga: Dewa Sîmserkîse de nameyê yew mintîqa yo.

Ina qal ser i Tac keye ra vecîyena teber şûna Memo Gergerij het û yî ra vûna:

–Memo Gergerij

Aslî xû de arminij

Eka ti Kal Musênî persenî

Kal Musên tîya di nîyo

Bacarê Sixiltûn<sup>3</sup> şîyo

Ûno xirto-mirto wirdî yo (hurdî yo)

Ma ti dima ûncîna yenî

Semedî kerbayê Ablaş û Cerihî.

Memo Gergerij agêreno Tac ser û vûno:

–Tû Kal Musên nimito, kerdo zerê mereko, ez biterso merey zî gûweşûnî (goşûnî) yî bikiwecîrî.

Ina qal ser i Tac Memo Gergerij ra vûna:

–Memo Gergerij

Aslî xû di arminij

Kal Musênî Zeydûnûn o

Xismî vîst û pûnc tenûn o

Wecê merdimî in qalûn o.

Inî vatey ser i Memo Gergerij destî xû beno pey mûndê Tacî ra, Tac erzeno estorî xû ser ayna ke biramniro.

Qîrrî gînena Taci ro

Hîrrî gînena Hestorê Çar ro

Bahrî gînena Kal Musênî ro.

Memo Gergerij Tac ramneno, awca ra şûno. Kal Mûsên zî xû bi xû vûno:

---

3-Goroyê vatoxê na estanike Bacarê Sixiltûn Dîyarbekir o.

–Wa mi rê siwend bibo  
Siwendî Hûmay bibo  
Bero ke Tac tira şîya teber  
Ya hetûn tira nêbêra zere  
Ez ay berî ra nêveceno teber.

Kal Mûsênî dest dekûweno qibê bûnî, qibê bûnî wekeno, ser bûnî ra veceno teber. Şûno axur ra Hestora Çar veceno teber. Cilî yê nûno Hestora Çar ser a, verbendik yê, bînpîzik yê bes-teno (girê dûno), wenîşeno Hestora Çar bide, çûtû dûno pûrî, Hestora Çar xar dûno. Memo Gergerij cêr ra Dêrhêga<sup>4</sup> ra, Kal Mûsên cor ra Mezra ra, Dûz Mezra di vernîyê Memo Gergerij gîyeno.

Kal Mûsên Memo Gergerij ra vûno:

–Memo Gergerij, aslî xo de Armenij, ti nûmisê mi eşto hestora xû ser o û ser ra benî?

Memo Gergerij agêreno Kal Mûsênî ser û vûno:

–Eka ti camêrd î, bîyî nûmisê xû mi ra bigîrî.

Înî vatê ser o Tac ewnîyena gûreyo nebaş vecîyeno, eskerê Memê Gergerij vîşêr o û Kal Mûsênî tenya yo yewa fend vira-zena, (fend û vatê cinîyû zafî) Tac vûna:

–Ez yew kîştî ronîşeno, şîma wirdî biderî pûrî, kûm cîyat vecîya ez ayî ya.

Memo Gergerij vûno:

–Terîûm. Ez qebul keno.

Wirdî şûnî pêra sê xoşmîrû, yenî pîyî sê çîrrû, şûnî qina yenî sê kavîrû... Hetûn taştarey kes nêşeno kesî biperno. Taştare ra pey zî, Memo Gergerij perr neqîşna, Kal Mûsên qe-

---

4-Mezra: Dewa Simserkise de nameyê yew mintîqa yo.

dim xo seqena, rêna şîyî pêra sê xoşmîrû, amey pîyî sê çîrrû (egîtû), şîyî qina ûmê sê kavîrû (berûnû). Kal Mûsênî yewa mezilga di qedim dûno mîyûnê Memo Gergerij ri, mîyûnê yî keno di cey, yî kişeno. Kal Mûsên kûweno eskerûnî Memo Gergerij mîyûn, hergû yewî yew heta rafînenî (kişeno). Di tenê xo nûnî pey Tac ra semedo ke Kal Mûsên yîn nêkûşîro. Tac Kal Mûsênî ra vûna:

–Kal Mûsên yew vatê mi to ra esto.

Kal Mûsên vûno:

–Ez vatê cinîyû qebul nêkeno, de ûncîna vaje.

Tac vûna:

–Di tenû xû nayo pey min a, ti gûnî ta nêkûrî!

Kal Mûsên yeno yîn het, lew û goşûnî yîn têra keno, yîn veradûno û vûno:

–De şêrî Bacarê Sixiltûnî di wesfê cûmêrdê bikerî.

Mezra ra Tac weneno hestora xo ya çar ûno keye.

Rojekî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di yew hêrs Kal Mûsênî gîyeno. Kal Mûsên xo bi xo vûno: “Ez gûnî şîyero qîrê gedeyûnî (lîrûnî) Memo Gergerij bîyaro.” Agêreno Tac ser û vûno:

–Tacê Tacû, dayîkê lacû

Şime mi rî bîya, pewce:

Rûnê nayelû

Mawê (şîtê) keyerû

Hakê varîkû

Xeleyê şîlêlê (şîngûnê) mîyûn Hêgayê Şîqû

Ez şûno heyfê pîr û bawû.

Tac vûna:

–Kal Mûsên çimê mi  
Kal Mûsên ruhê mi  
Kal Mûsên gûnê mi  
Bira Dirbaz naşî yo  
Hestorî yî hema xam û cûna yo  
Nalê Hestora Çarr bîyî leq-leq gure nêvênenî.

Vatê Tac pere nêkerdî. Kal Mûsên agêreno Tac ser û vûno:

–Dela ke ti del ra,  
Heşê kirtê yê ke keydê pî mi ra,  
Ti serevdeyê dişmenû nûna mi ser a.  
Lez şime, toq û qedimî mi bîya, dezgî mi deke raşt, werî mi  
hedre ke!

Tac şûna toq û qedim yî ûna. Toq bena hîrrês metre dûr ra  
rocînena, dezgey yî raşt kena û werî yî zî hedernena. Kal  
Mûsên werî xû weno, qedimê xû gîyeno xû dest û nîşûnî toq  
gîyeno. Qedim weşîneneno bide toq cayê xû ra hîrrês şeş metre  
vir bena (erzîyena) dûrî.

Kal Mûsên xû bi xû vûno:

–Ez hema ha xû ser r' o.

Kal Mûsên û Bira Dirbaz tedarikê xû vênenî. Kal Mûsên we-  
nişeno hestora xû ya Mayîna Çarî, Bira Dirbaz zî wenişeno  
hestorê xûyo Cûnayo Nêrî, wirdî cinîyûnî xû ra xatir wazenî,  
kûwenî rayêr ser şûnî. Yew rayêro derg ra pey rasenî nizdîyî  
Bacarî Sixiltûn û ayna ke bin Koşkay Memmay' ra veyrenî  
gedey Memmay yîn vênenî. Cade vazdûnî keye dayka xû het  
û daykê xû (Daykê yîn Memmay a) ra vûnî:

–Dayê! Ha şûnî dişmenî xalûnê ma.

In (ney) qalû ser Memmay cade vazdana teber serî pagi. Pag  
ser a vûna:



–Şima xeyr ûmeyî. Kal Mûsên çimê mi, Kal Mûsên gûnê mi, hê bêrî yewa taştay xalê xû bûwerî, hema şîyerî.

Kal Mûsên goş pa nêkeno. We zûno ke Memmay wayê Memo Gergerij a, wayê dişmenî yîn a. Ay ra ke nêawtereno şîyero taştay yê bûro. Xû pize di vûno: “Ina cinêki nêbo taşta jehrin bidera ma werdişî.” Ayna ke awca ra radano şûno, Memmay hêna (rêna) vengdê yîn dûna:

–Şima şûnî Al û Cûm ha hayê yî  
Belek û Sûm ha rakewte yî  
Wardenî nekûnî xû têra kenî (sawixnenî) çîlê tira rişenî  
Çimûnî xû fereknenî kil tira perenî.  
Çim nîyî kî vûnî qey astare yî  
Dest nîyî kî vûnî qey misaz î  
Ling nîyî kî vûnî qey perqelas î  
Helmê yîn ra kerê helîyenî  
Û ti yew kalo kewte yî  
Yew hako pewte yî  
Bira Dirbaz naşî yo  
Şima key şenî yînî.

Kal Mûsên ageyreno Memmay ra vûno:

–Dela ke ti del ra  
Heşa kirtê yê ke, keydê pîyê tira  
Ti serevdeyê birayûnî xû nûna ma ser a  
Ma hê şîyerî sarê yîn bîyarî tû rî, hema ma yenî aya taştay tû wenî.

Awca ra dûnî pûrî şûnî. Epeyî yew rayewûneya derg ra pey rasenî yewa şikefti hetî, ewnîyenî vêrî fekî şikefti çi bivênî! Fekî şikefti pê kerrayanî aresîyan padaye yo (girewte yo). Al, Cûm, Belek û Sûm ters verî fekî şikefti girewto. Kal Mûsên şûno şikeft ver, ay kerreyûnî aresîyan herg' yeway hetêna vir-

keno (erzeno). Fekî şikeft akeno şûno zere vengda yîn dûno, yî benî haye, wardenî pay.

Dindûnî xû têra kenî (sawîxnenî) çilê tira rişenî. Çimûnî xû fereknenî kilî tira perenî. Yîn awca de şûnî pîra. Belek û Sûm vecenî Bira Dirbazî r', Al û Cûm vecenî Kal Mûsêni r'.

Hetûn taştare şûnî pîra sey xoşmîrû, yenî pî sey çîrrû, şûnî qina yenî sey kavirû. Kes nêşeno kesî biperno. Taştare ra pey Bira Dirbaz mîyene ra yewa darbay şimşîr gîyeno, çîrrî gînena yî ri, hirrî ginena Hestora Çarri ri. Kal Mûsên hetûn Belek û Sûm kîşeno, Al û Cûm Biray Dirbaz kîşenî, awca ra erzenî (ramenî) şûnî kûwenî yewa şikefti, xû nimnenî. Kal Mûsên tirmî Biray Dirbaz weneno (hawa nûno) hestorî yî yê cûna ser û hetî dewa xû ra rayêr gîyeno. Epeyî yew rayêro derg ra pey raseno Dewa Sîmserkîsîi. Yî şiweno, kefen keno, tirmî yî wederneno.

Rojekî rojûn mîyûn de, helêkî helûn mîyûn de, qesebay Kal Mûsêni mergê Bira Dirbazî r' zaf veşena, nêşeno xû bitepîşiro. Tac ra vûno:

—Rojekî bibo ez bimiro. Ina (na) kûlê Biray Dirbazî bimûna mi gûni di, de bîya vêni tedarikî mi.

Tac ûna Kal Mûsêni rî; rûnê nayelû, mawê (şîtê) keyerû, hakê varikû, Xelê şilêlî (şingûnê) mîyûn Hêgayê Şiqû yî rî pewce-na, dûna yî ver. Kal Mûsên werî xû weno. Tac ûna dezgê yî raşt kena. Toqay yî hîrrês (30) metre dûr ra rocînena. Qedimê yî ûna dûna Kal Mûsêni. Kal Mûsêni qedim gîyeno xû dest nîşûnê toq gîyeno. Qedim weşûneno toq, toq cayê xû ra 26 vîst û şeş metre vir bena dûr. Kal Mûsên zûno ke hêz yî hîn ha ca de nîyo, we nêşeno lej (qewxe) bikiro. We Tac ra vûno:

—Ez ûncîna şûno leji.

Tac yî ra vûna:

–Kal Mûsên çimê mi, Kal Mûsên ruhê mi, Kal Mûsên gûnê mi, ti hîn Kal Mûsênî verîn nîyî, bîyî meşime lej, dişmen çetin o, zordar o, to kişanî.

Kal Mûsên qalûnê Tac a goş panêkûweno. Tedarikê xû vêneno, dano pûrî şûno. Yew rayêro derg ra pey raseno Koşkay Memmay. Ayna ke binî Koşkay Mammay ra veyreno Memmay yî vênena û vecena ser pagi vengdey yî dûna:

–Kal Mûsên çimê mi  
Kal Mûsên ruhê mi  
Kal Mûsên gûnê mi  
Xû rî agêri peyseri, tû heyf o, tû gûnek o.

Kal Mûsên qalûnî yê ra goş pa nêkûweno, binêki cayê xû ra çend gam erzeno averî. Memmay hêna vengdey yî dûna:

–Ay cixtû bîye yewa gêrma min a gêrmin biweri hema şimi.  
Kal Mûsên agêreno Memmay ser û vûno:

–Dela ke ti del ra  
Heşa kirtê yê ki keydê pîyê tira  
Ti serevdeyê birayûnî xû nûna mi ser a  
Kê ke ez şîyo mi sarê yîn erdî tû rî, ez hema yeno aya germay tû ya jehrin weno.

Memmay zî ageyrena yî ser vûna:

–Ti yew kalo kewte yî  
Ti yew hako pewte yî  
Ti key şênî Al û Cûm bikûşirî?  
Çim nîyî kî vûnî qey âstare yî  
Dest nîyî kî vûnî qey misaz î  
Ling nîyî kî vûnî qey perqelas î  
Helm yîn ra kerrê helîyenî

Wardenî nekûnî xû têra kenî çilê tira rişenî  
Çimûnî xû ferekenenî kil tira perenî.

Kal Mûsên hêna goş qalûnî yê ra nêkeno. Dûno pûrî awca ra şûno şûno şûno raseno Bacarê Sixiltûn. We bacar ver-pî dûno geyreno Al û Cûmî, yîn vêneno. Vengday yîn dûno û vûno:

–Al û Cûm, vecêrî mi rî meydûno. Ez Kalê Mûsênî Zeydûnûn o. Mi bawkê şima kîştö, biray şima Belek û Sûm kîştî, inkê dagê şima ya. Ez imewo heyfê Biray Dirbazî şima ra gîyeno. Hu şima rî qad (medyûn) dest xû bikirî.

In qalû ser o Al û Cûm ver ba yî vecenî. Şûnî pîra sey xoşmîrû, yenî pî sey çîrû, şûnî qîna yenî sê kavîrû. Hetûn taştare dînî pûr, pêni de Kal Mûsênî kişenî (vênenî). Ayna ki devrenî hestora yî ya Çarr bitepîşîrî, Hestora Çarr gaz bena milî Kal Mûsênî ra, erzana xû qor ser û davazdûna, Bacarê Sixiltan ra vecena. Vêr xû tadûna hetî Koyo Sipî ra şûna. Rayêr yê ser a yew pird esto. Tira vûnî “Pirdê Qilinciki.” Ya ayna ki ser a veyrena tirmê Kal Mûsênî ser a kûweno warî. Ya hêna gaz bena milê yî ra, ayna ki erzana qorê xû serî roqilê yî Pirdê Qilincik ra mûnenî. Hestora Çari tirmê Kal Mûsênî xû qori ra kûy û kaş û rûwû ra zor, çi bela rasnena Dewa Sîmserkîşîi. Tac yewa ling zerê keye di, yewa ling teber ra ewnîyena ekse dîr ra Hestora Çar ha yena û hîrrena. Hestora Çar yena nîzdî, Tac vênena ke tirmê Kal Mûsênî ha yê ser o. Tac gîyena tirmê yî ronena. Bena şiwena, kefen kena wedernena. Qesasê Kal Mûsênî zî hîn awca de mûneno.

Rojî rojûn ra, helî helûn ra vêrenî, gedey (putî) Kal Mûsên Ablaş û Cerih benî xişnî. Tac zî bizû weye kena û gedeyûnî xû zî kena bizêkûnî yîni di. Her roj zowdayê yîn dekena, ray kena bizêkû. Ablaş û Cerih bizêkûnî xû benî, yabûn çerînenî û ek bî yere ûnî keyey xû. Xû ke yî nêvênenî yew harbêş kûweno mîyûn bizêkûnî yîn û bizêkû rey ra yeno keye. Destî

nimajî di daykê Tac leza-lez wardena arîyê xû kena, bizûnî xû çirr kena û bena çerre. Ablaş û Cerih zî tînc awkena, wardenî arîyê xû kenî û bizêkûnî xû benî yabûn. Aw harbêş mîyûn bizêkûn de nêvindeno zaf xidarê keno. Bizêkûn ra abirye-no naşt-dašta erzîyeno (fetelîyeno). Yî nûnî dima tepîşenî û ûnî kenî mîyûn bizêkûn. Yî vûnî ke qey we zî bizêkey yîn a. Harbêş hetûn yere asûnê nêdûno yîn. Aw hewa ra çend mengan ay harbêş bizêkan reyra benî çerre ûnî. Rîdê xidarê harbêş ra Ablaş û Cerih çaqûn ra kûwenî. Roj bi roj xidarê ay harbêş ver de helîyenî, yew goşt yew kate mûnenî, benî sey kacitî (sey mumi). Tac ina rewşê (halê) yîn ra hayedar bena û gedeyûnî xû ra vûna:

–Lîrekên mi se bîyo şima, şima helîyê, helîyê bîyî sey mûmik.

Ablaş û Cerih dayîkê xû ra vûnî:

–Dayê yew bizêkê ma yo goş beli esto zaf xidarê keno. Her roj ma yî dima vazdayîştî ra kewtî ino hal.

Tac vûna:

–Kûmca yo aw bizêko goş beli, binawnirî mi?

Dûnî pûrî şûnî vêr berî axurî. Tac sînî bêr axur akena aw harbêşo goş beli davazdûno hêtî kûyî ra rameno. Ablaş û Cerih nûnî dima tepîşenî ûnî daykê xû hetî û vûnî:

–Dayê bizêkê ma yo goş beli in o.

Tac vûna:

–Mi we qîrbûnê şima kîyerdo, inkê ez yî şima rî birneno wa goşî şima tira asûn bibî.

Tac gîyena harbêşo goş beli bena birnena û goştî yî dê r' pew-cena vûna:

–De lîrên mi bîyerin gûwiştê harbêşî biwerî.

Ablaş û Cerih yenî goştê harbêşî wenî. Tac hîn awca ra pey lîrûnî xû weye kena çend mengûn di hêna benî sey vêrî qelewî.

Rojek Ablaş û Cerih ha ser bûnî de kabekay kayî kenî. Ablaş sal erzeno dûno kabe ri, kabe ser bûnî ra lêr beno kûweno war. Yew pîrek aw dekerda merîyê xû û nayo xû kûft ser a. Ayna ki binê bûnî ra vêrena kabe bûnî ser a gînenî merîyê pîrek ri, merî pîrek şikîyeno. Aya awe ki zerê merî da, pûr cor ra bena pîrek ri. Pîrek bena hêrsin û nêngûn çînena yîn vûna:

–Lîrên her û kûtikûn, şîyerî (şar) pîyê şîma kîştî, roqilê yî Pirdê Qilincik ra mendî. Şîma qey nêşûnî qesasê pîyê xû nêgîyeni? Şîma kerra dûnî merîyê mi ro şiknenî!

Yîn ina qali ser a kay caverdûnî, bûnî ser a yenî war şûnî keye. Daykê xû ya Tac ra vûnî:

–Dayê bawkê ma ça wo?

Dayka Tac vûna:

–Bawkê şîma şîyo xerîbî, hinkê nîzdî ra ke bîyero.

Ablaş û Cerih Daykê Tac ra vûnî:

–Ney dayê, ma mexapen. Cê aya pîrek in hewa nêvûna.

Dayka Tac vûna:

–Qey pîrek çi vûna?

Yî Dayka xû ra vûnî:

–Pîrek vûna “şîyerî bawkê şîma kîştî û roqilê yî zî Pirdê Qilincik ra pamendî.

Inî ser i Dayka Tac ronîşena dozay bawkê yîn (Kal Mûsên) û datê yîn (Dirbaz) ser a gîyena hetûn bin, pûrê yê yîn ra vûna. Bêntare ra rojî, hewteyî, meng û sêr vêrenî. Ablaş û Cerih benî xortî (tolazî). Dayka Tac ra vûnî:

–Dayê ma hîn nêşênî vinderî, ma şûnî heyfê (qesasê) bawkê xû û datê xû gîyenî.

Dayka Tac vûna:

–Bêrin lîrên mi ûna mekîrî. Ez yewa cinêka veyê ya, sermûnî mi, mi ser a çîn o. Ina dûnya de tênya şîma estî. Bêxerbay şîma kesî mi çîn o, gûweş (goş) bidên mi meşimîrî.

Ablaş û Cerih vûnî:

–Dayê ma şûnî, ma bizûnî zî ma mirenî ma ûncîna şûnî.

Tac vûna:

–Ez nêşeno şîma bivinderno. Ay cixtûn ez şîma rî cey çî vacîro. Bawkê şîma helak şînî lej hêzê xû cerebnaynî hema şînî.

Yî vûnî:

Se kerdîni, sînî hêzê xû cerebnaynî?

Tac vûna:

–Mi dê rî erdîni rûnê nayelû, mawê keyerû, hakê varikû û xelê şîlêlê Hêgayê Şîqû pewtîni. Yî werdîni û mi dûr ra dê ri toqay yî rocînaynî. Yî qedimê xû girewtîni xû dest nîşûnê toq girewtîni. Qedim weşûnanî toq eki toq cayê xû ra hîrrês metre erzîyê dûr, we şînî lej, eka toq cayê xû ra hîrrês metre ra cêr erzîyê, we nîşîni lej.

Ablaş û Cerih vûnî:

–Ay cixtû bîya tedarikê ma vênî, dezgê bawkê (pîyê) ma, ma rî raşt bikeri.

Tac gîyena ûna yîn rî rûnê nayelû pê hakê varikû pewcena, mawê keyerrû kel finena û xelê şîlêlê Hêgayê Şîqû dûna destarî re kena ardû. Ardû pey awki alawena miraz kena. Tira nûnî kuç pewcena yî wenî. Werd ra pê ûna dûr ra dê ri toqay

bawkê yîn rocînena, qedimê bawkê yîn ûna yîn het. Vêcîkû birayo pîl Ablaş qedim gîyeno xû dest û nîşûnê toq gîyeno, weşûneno bide toq cayê xû ra hîrrê û panc metrê erzîyena (virbena) dûr. Dima birayo qij Cerih qedimê bawkê xû gîyeno xû dest û nîşûnê toq gîyeno, qedim weşûneno toqî, toq cayê xû ra hîrê û di metre erzîyena (virbena) dûr. Tac pê keyfweş bena û lacûnî xû ra vûna:

–Ez hîn bawer keno ki şîma serkewtenî biderî verbay dişmenûn di.

Yîn xatir wazenî Daykê Tac ra, tedarîkê xû vênênî. Hela ki şûnî Daykê Tac vûna:

–Rayêrê şîma ser di Koşkay Memmay esta. Ekse yê şîma dî û vengday şîma da se, goş pa mekûrî û beh pêmeyarî. Cey nêbo şîma pey vateyûnê yê bixapîn, bikûrî xapê yê. Ya wayê dişmenûnî bawkê şîma Al û Cûm a.

Yî vûnî:

–Tamûm.

Yîn paçê daykê xû zî, xû di benî, semedo ki atlas bikerî. Kûwenî rayêrî xû ser û hetî Bacarê Sixiltûn a şûnî. Epeyî yew rayêro derg ra pey rasenî Koşkay Memmay. Ayna ke bin Koşkay Memmay ra vênênî Memmay yîn vênena, yena sêr page û vengday yîn dûna:

–Xortên, aseno ki şîma cayeko dûr ra yenî. Hey bîyerin keyê xalê xû di binêke asûn bibirî, yewa taştay mi biwerî hema şîrî.

Ablaş û Cerih zûnî ke Memmay keynayê dişmen a û aw semed ra xû bi xû vûnî: “Ina (na) cinêki cey nêbo taştay jehrin bidira ma û ma jehrin bikera.” Yîn goş panêkûwenî, ayna ke şûnî, Memmay vûna:

–Biray mi Al û Cûm

Çim nîyî kî vûnî ki qey astarê yî



Dest nîyî kî vûnî ki qey misaz î  
Ling nîyî kî vûnî ki qey perqelas î  
Helmî yîn ra kerrê helîyenî  
Wardenî, dindûnûnî (nekûnî) xû têra kenî (sawîxnenî) çîlê  
tira rişenî  
Çimûnî xû fereknenî kil tira perenî  
Şima key şênî yînî?

Yîn ageyrenî Memmay ser û vûnî:

–Dela ke ti del ra

Heşa kirtê yê ke keydê pîyê tû ra

Ti serevdeyê birayûnî xû nûna ma ser a

Kê ke ma şîyî sarê birayûnî tû erdî tû rî, hema ma yenî aya  
germay tû wenî.

Ablaş û Cerih awca ra dûnî pûrî şûnî gêrenî Al û Cûmî. In het  
persenî, aw het persenî pêniya peyen di cayê yîn ca kenî. Şûnî  
yîn het eka ha hewn dê. Ablaş vengday yîn dûno:

–Biwardî biwardî eyro rojay camêrdê ya. Wardî dest xû  
bikerrî. Şima bawkê ma Kal Mûsên û datê ma Dirbaz kîştî.  
Ma inkê ûmêyî ke heyfê yîn bigîrî.

Yîn wardenî. Dindûnûnî xû têra kenî çîlê tira rişenî, çimûnî  
xû fereknenî kil tira perenî. Şûnî pîra sey xoşmîrû, yenî pî sey  
çîrrû, şûnî qina yenî sey kavîrû (berûnû).

Pênî de Al û Cûm batilîyenî nêşênî pê. Ablaş yewa darbê  
şîmşêr weneno qorê Al ri, Al kişeno. Cerih zî Cûm kişeno û  
awca di heyfê xû gîyenî. Ablaş Cerih ra vûno:

–Bira ti hîn şime hêtî dew a, wa daykê ma şewrîyê ma nêkera.  
Ez zî şûno Bacarê Sixiltûn; Paçê daykê ma atlas keno, qedimê  
bawkê ma seqaw keno, Hestora Çarri zi nalê keno.

Bira Cerih vêrî xû tadûno Koyo Sipî, hetî Dewa Sîmserkîsî

a şûno. Bira Ablaş zî hetî Bacarê Sixiltûna şûno. Epeyî yew rayêr şêyîş ra pey we raseno Bacarê Sixiltûn. We bacarî di cayê asinkarî perseno, şar nawneno bide. We şûno asinkarî het, silamê Hûmay dûno bide û vûno:

–Ez imeyo ki ti mi rî nê qedim seqaw bikerî.

Asinkar silamê yî gîyeno sare û çimûn ser. Ewnîyeno estorê yî ra sinasneno. Zûno ki estora Kal Mûsên a. Asinkar Ablaş ra vûno:

–Ti Daykê Tac dûnî mi?

Ablaş hêdî goşê yî di vûno:

–Îya!

Asinkar yew hewa qedim seqay keno (saweno) ki, kî qedim sernîyê hêgay di bironî ri we binênîyê hêgay di keno war. Ablaş qedimê bawkî xû gîyeno wenîşeno Estora Çar û awca ra dûno pûrî şûno gêreno derzî (terzî). Şarî ra cayê derzî pers keno, şar nawneno bide. We şûno derzî het û vêrcûkû (hêverî) selûmê Hûmay dûno û vûno:

–Ez imeyo ki ti ino paçi (pirên) mi rî atlas bikerî.

Derzî silûmê Hûmay gîyeno sare û çimûn ser. Ewnîyeno Hestorê Çari ra sinasneno, zûno ki lajê Kal Mûsên o. Derzî Ablaş ra vûno:

–Eka ti Daykê Tac dûnî mi ez rind atlas keno.

Ablaş hêdî goşê yî di vûno:

–Îya!

Derzî yew çîtale veceno teber, çîtalêyê “Xec Mexmûrî” tira vacîreno. Ino çîtale ceyna cayûn di peyda nêbeno. Pey in çîtalê paçê daykê xû atlas keno.

Ablaş wenîşeno hestorê xû, awca ra zî dûno pûrî şûno gêreno

nalbendî. Nata-weta pers keno pêni di cayê nalbend vêneno. Vêrcikû (hêverî) silûm dûno nalbendî. Nalbend zî silûmê yî gîyeno sare û çimûn ser. We nalbend ra vûno:

–Ez imeyo ki, ti ina estorê mi nalê bikirî.

Nalbend gîyeno yewa citayê nalû veceno, zerê sindiq ra dûno Ablaş û vûno:

–De hey biewnir’ nalûn ra diray sinîn î?

Ablaş yew nalî gîyeno lapay destê xû û nûno pîya, nal destê yî de nûmîyeno. Ablaş beno nalî ra vir keno qadê dukûnî û vûno:

–In nalî nêbenî.

Nalbend yewna citayê nalû veceno dûno Ablaşî. Ablaş hêna yew nal gîyeno lapê destê xû û ayna ki nûno pîra, nal nênûmîyeno. Ablaş nalbend ra vûno:

–Wa inî bê.

Nalbend vûno:

–Tamûm.

Nalbend ewnîyeno estor ra sinasneno. Çûnkî ver cû Kal Mûsên ina estor erdibî nalbendî di nalê kerdibî. Nalbend awca ra ya sinasnaya, ters verî we Hestorê Çari nalê keno. Ablaş wenîşeno hestorê xû, ayna ke awca ra abiryeno şûno, nalbend qîreno:

–Bîyerîn, bîyerîn hey bîyerîn, lacê Kal Mûsên ha itîya d’ ‘o, lacê dişmenê ma wo!

In qalûn ser pawitoxê bacar cade berûnê Bacarê Sixiltûn padenî. Ablaş Hestorê Çar çût (xar) dûno dês ver o şûno. Ewnîyeno ceyna cayê dês ra ber pa çin o. Awca di Hestorê Çar kûwena ziwûn û vûna:

–Ez sêr inê dês (beden) ra xû vir keno pero bîn û tû reyneno (xelesneno), lewra ki perdimê pîzedê mi qerfîyeno. Ez zor tû birasno keye. Sewbîna çare çîn o, nûk-nê yîn itîya di tû kişênî.

Ablaş binê beno xemgîn û vûno:

–Tamûm.

Hestorê Çar şûna dûrê dês ra lez gîyena û yena nîzdîyê dês, hêz dûna lingûnê xû yo peyenûn ser ri, xû dês ra erzena pero bîn, Ablaş reyînena. Virkerdiş ra pê perdimê pîzedê yê qerfîyeno, ya hêdî-hêdî rayêr gîyena hetî Dewa Sîmserkîsî a. Epeyî yew rayêr şûna, taqet tide nêmuneno, ya rasena Pirdê Qilinciki. Ayna ki ser a bivêra bewver gûwîn qelebnena, awca di mirena. Ablaş beno naştê rayêr di yewa çal aşûneno ya, dekeno zere û herr erzeno ser ya temirneno. Hîn awca ra pey beno peye kûweno rayêr ser hetî dewa û şûno.

Bira Cerih zî tûnî mendo ki biraso dewi. Tac yewa ling zerê keye di yewa ling teber ra ewnîyena eka yew espar dûrî ra ha yeno hêtî dew a. Tac binê şûna ver a ewnîyena ekse lacê yê Cerih o. Qîrena vûna:

–Hêwaxi ki hêwax! Adir kewto keyê mi. Gawurûn yew lacê mi kêştî û ay bîn zi zar-zor xû resnayo keye!

Tac ca di vazdûna ver a rasena het. Şûnî pîra berfîyê xû vêrnenî û Tac Cerih ra vûna:

–Cerihê mi kûmca yo biray tû yo Ablaş?

Cerih vûno:

–Dayê we şîyo Bacarê Sixiltûn, qedimê bawkî seqay keno (saweno), paçê tû atlas keno, Hestorê Çarri z' nalê keno. We hema yeno.

Tac vûna:

–Hêwax! Hema newe rašta keye û qesebay mi veşay. Xûra dişmenî bawkî şima yî pîl ha awca dê.

Dayka Tac û Cerih biray Ablaş semed zaf atiryenî. Şewrî kenî diray ha çi rewş mîyûn d' 'o?

Helêkî ser di nêşûna Ablaş rayêrêko derg ra pey raseno nizdîyê dew. Tac yewa ling zerê keye di yewa ling teber ra ewnîyena bewverê Rûyê Mîyarûn ra yew keso peye ha yeno hetî dew ra. Ya xû b' xû vûna: “Beno ki lacê mi Ablaş bibo.”

Ya yew het ra nîdar kena heto bîn ra şûna ver a. Rasena het ekse lacê yê Ablaş o. We lew nûno destê Daykê Tac ra yîn şûnî pîra, berîya xû vêrnenî. Aya hel Ablaş bermeno. Daykê Tac vûna:

–Lacê mi ti qey bermenî?

Ablaş vûno:

–Dayê hestorê ma ya çar dêse Bacarê Sixiltûn ser a peraya, perdime pîze yê qerfiyo. Hetûn Pirdê Qilincikî imeya awca di merda.

Tac vûna:

–Lacê mi, wa aw gûnê tû weşi bo, hema yewna cûnayê ya ha axûr da. Ez yê şima rî weye keno.\*

---

\*Çime: Evdilayî Hecî Hesenî (vîst û di serrî yo) & Keynayê Hecî Mûhişî Hecî Cemîle  
(hewta û heşt serrî ya).  
Ca: Dewa Sîmserkîse



## CINÎYA BÊARI

**Y**ewa dewi di yew û yew zî cinîyê yî ya bêar bena. Mêrik cinîyê xû dest ra el-emûn kaş keno, qeyîli bibo ki xû yê ra bireyniro. Mêrik hergû roj hîşê xû di pîlûnû virazeno, semedo ki cinîyê xû bikişiro. Rojek mêrik cinêka xû, xû rêy ra beno daristûn, semêdî velg birnayîş. We dara ser a velg keno war, ya bin de velgî gilze kena. Nizdîyî taştarî di mêrik cinêka xû ra vûno:

–Ti velggilzekerdiş berdewûm bikeri, ez ma rî taşt hederneno.

Cinêka yî velggilzekerdiş dewûm kena, mêrik şûno taşt hederneno. Kîştay fekî yew şikefti di îzare rakeno. Yew mînder erzeno sêr rî fekê şikefti ki wa fekê şikefti cinêkê yî ra nêasiro, ya mezûna bin di şikeft esta. Yew mînderi zî erzeno xû bin û vengday cinêkay xû ya bêar dûno û vûno:

–Cinêka mi, de hîn bîyî mi taştê ma kerda hedire.

Cinêka bêar kar war verdûna yena mêrdê xû hetî ki taştay xû biwera. Ya ayna ki mînder ser a ronîşena, ya pa mînder ra bin şikeftî di kuwena. Mêrik pey şa beno, awca ra dûno pûrî şûno keye. Ay kerdê ser a da çend hewtî vênênî, mêrik şûno awca yew barî îzimû. We şewrî (meraq) keno û xû bi xû vûno: “Ez hê şîyero biewno zerê ay şikeftî diray cinêka bêar merde ya nûke ha gûnî ya?”

We dûno pûrî şûno sêr şikeft û veng dûno:

–Cinêk ti ha gûnî ya-merde ya hey mi rî veng bidi?

Zerê şikeft ra yew vûno:

–Aw kes o ki ha corî d’ ‘o ti mi na cinêk ra bireynirî, ti mi ra çina wazenî ez hin keno.

In vengî ser a mêrik şûno barê xû het ra resne gîyeno yeno şikeft ser. We resnê fêkî şikeft ra deverdûno cêr. Zerê şikeft ra dûw xû erzeno resnê bide, xû ûnceno cor, cinêk ra rêyeno. Mêrik ewnîyeno eka yew dûw o. Dûw mêrik ra vûno:

–Ti ez aya cinêka bêar ra reynayo, de vaji ez sinî bin ina hewlê tû ra vecîro, tû rî sinî hewa yewa hewli bikero?

Mêrik vûno:

–Ez nêzûno ki ti mi rî sebikirî?

Dûw hêna vûno:

–Halî debarê to senîn o?

Mêrik vûno:

–Senîn bibo halî debarê mi? Ez çî zûr bikiro ge ez ha pîzevêşûn o, ge zî ez ha pîzemird ravêrno.

Dûw lajêk ra vûno:

–Ay cixtûn ez tû rî hewlê bikero. Vêrcû ez şûno deway tû çend hebû pûtû (lîrû) weno, ti ki imeyî dew, ez tû ra rame-



no şûno yewna dew. Ti ki çend mi ra asayî ez tû ra rameno, in hewa ra dewij seba ki tû yîn bela ra reynayî xelay dûnî tû.

Mêrik vûno:

–Tamûm.

Dûw awca ra dûno pûrî şûno deway lajêkî. Dewi di herg' roj yew pûtî (lîrî) weno. Dewij nêşkenî verbay dûw yew çare bivênî. Hîn dûw ver el-emûn kaş kenî. Mêrik kûw ra dûno pûrî yeno dew. Dûw sinî gîyeno lajêkî rameno dew ra veceno şûno. Dewijî xû mîyûn di perû pêser kenî û ûnî dûnî lajêkî û vûnî:

–Ina xelay ma erda tû rî seba ki tû ma dûw ra reynayî.

Mêrik perûnê xû gîyeno şûno keye. Çend roj ser a şûnî yewna dew ra yew lejek yeno deway Mêrikî. Dewîjê Mêrikî, lajêko ki dewa bîn ra imeyo tira vûnî:

–Xeyr o, ti çi gêrenî?

Lajek vûno:

–Ez sinî vajo! Yew dûw deway ma rî sawîyayo, hergûu roj ha lîrûn ma weno. Hinkê pûtû ma ya nêverdûno. Ma nêzûnî ma yî dest ra se bikerî!

Dewij lajêk ra vûnî:

–Aw gûre zaf asûn o. Yew dewij ma esto. Şima dewi di xû mîyûn di tûnî (tayî) perû pêser bikerî, bîyarî biderî yî, we şima ay dûw ra reyneno.

Lajek cadi agêreno deway xû, dewijû pey hesneno, hal-mesala yîn ra vûno. Yî xû mîyûn di perû kenî pêser ûnî dûnî ay lajêkî. Mêrik perûnê xû gîyeno şûno aya dewa bîni. Sinî dûw yî vêneno erzeno şûno tebêr dewi di pawê bî Mêrikî vindeno. Mêrik dew ra veceno ayna ke şûno deway xû, dûw yî rayêr ra tepîşeno tira vûno:

–To rî ehend perre hîn bes o. Ti ûna bikerî ez veyşûn mûneno.  
Ez ha inkê şûno yewna dew eka ti hêna imey ez tû zî pa weno.

Mêrik dûw ra vûno:

–Tamûm. Ez hîn nêyeno.

Dûw awca ra dûno pûrî şûno yewna dew. Mêrik zî peyser agêreno deway xû. Çend rojî ser ra şûnî cinêka bêar yew rayêr vênena zerê şikeft ra xû reynena, yena keye. Merdê cinêk yê ver dew caverdûno şûno aya dewa ki dûw ha tede d' 'o. Dûw Merik ra vûno:

–Mi tû ra nêvati eka ti hêna mi dima bîyerî ez tû weno.

Mêrik vûno:

–La cey ez keyfûn ra imeyo!

Dûw tira vûno:

–La ti çi imeyî?

Mêrik vûno:

–Cinîya bêari ki mi êşti bi şikeftê kerri, ya tira vecêya imeya ha keye da. Ez yê ver imeyo tû het, de ti nêşêyî yê biwerî, mi biweri.

Dûw vûno:

–Mevaji!

Mêrik vûno:

–Mi vato zî.

Dûw vûno:

–Eka aya cinêka bêar ha serî hardi da, serî hardî mî rî beno zîndûn o. Ay cixtûn ez xo rî şîyero binê hardî, cayo xû yo verîn.\*

---

\*Çime: Lajê Remezûnî Xatûnu, Mehmed Emîn (hîrs û hirê serrî yo)

Ca: Dewa Simserkîse

## PAŞA Û BEXÇEWÛN

**R**ojekî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di, yew paşa û yew zî bexçewûnî yî beno. Rojek bexçewûn şûno bexçeyê qesir ki çi bivêno! Ekse bexçe de gûlêr yewa gûl akêrda ki merdim xû rî qeyîli bo ver de ronîşo hetûn yerê nîdar (temaşê) bikero. Bexçewûn cade şûno paşay het û paşay ra vûno:

–Paşay mi bexçey qesirê ma de gûlêr yewa gûl akêrda, yew rindek û neqşîna k' kî xû rî qeyîli b' ver di ronîşî nîdarîyê yê bikirî.

Paşa ageyreno bexçewûnî ser û vûno:

–Aya gûl çend rindek û xasek biba zî, aya rindey yê dê r' nêmunena.

Bexçewûn cade qesir ra veceno şûno bexçe. Ewnîyeno gûl ra ek çi bivêno! Ekse yew bilbil nişeyo gûlêr ra ha gûl ne-

qur keno, weno. Awca ra dûno purî radeno şûno paşay het.  
Paşay ra vûno:

–Paşay mi vatey to raşt o. Bilbil nişeyo gûlêr ra aya gûl nequr  
kîyerda, werda. Aya rindey dê rî nêmendî.

Paşa:

–Heyfê gûl bilbil rî nêmuneno.

Bexçewûn aya qal ra pey hêna dûno purî şûno bexçe. Hey-  
na ewnîyeno gûlêr ra çi bivêno! Ekse yew maro gewr xo pêsto  
gûlêr ra, bilbilo merde ha yî feki d' û ha yî weno. Bexçewûn  
yewa kerra weneno marî r', marî awca d' kişeno (merîneneno).  
Heyna peyser ageyreno qesir. Şûno paşay hetî û vûno:

–Paşay ma vatey tû yew bi yew ha vecenî. Ez şîyo bexçe ki  
yew marî gewrî bilbil werdo.

Paşa:

–Marî gewrî rî z' nêmuneno.

Bexçewûn:

–Xûra yî rî nêmendî, mi weca di kîşt.

Paşa:

–Tû rî rî z' nêmuneno.

Bexçewûn ageyreno paşay ser:

–Sinî mî rî nêmuneno?

Paşa awca ra vengday di hebûn eskerûnî xû dûno û yîn ra  
vûno:

–In mêrik rî yewa dar bihedernî, darde bikirî.

Eskerî cade dar hedernenî. Bexçewûn benî vêr dar û  
paşa bexçewûn ra perseno?

–Inkê ez tû aleqeno. Cey yew vatey tû esto mi rî.

Bexçewûn:

–Vatê mi esto esto, sinê çînê bo. Ti inkê mi erzenî aleqûn  
kişenî. Ti vûnî ki qay tû rî mûnena.

Ina qal ser paşa biney ki fikirîyeno, sarey xû laqeno.  
Ewnîyeno xû ver o û eskerûnî xû ra vûno:

–Bexçewûnî mi veradirî. We raşt vûno.\*

---

\*Çime: Sadiq Berfûn (Homay Rehma x0 pê bikero)  
Ca: Mîyarûn



## ZERGEŞÎYÊ PAŞAYÎ

**R**ojêkî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di, yew welati di yew paşa cîwîyeno. Rojek ino paşa beno hêrsin kuweno mîyûn xêmî. Semedo ki heyne keyfê yî bîyero ca we yew zergeşî pûrî dano. Pey fermûndarûnî xû geley xû pey hesneno û vûno:

–Mîyûn geley mi ra kûmî wayerî hûnerî yo wa bîyero ina zergeşî di hûnerê xû peşkeş bikiro, ez seba hûnêrî yî xelay dûno yî.

Mîyûn gelî ra kûm wayerî hûner o yeno aya zergêşî, hergû yew hûnêrî xû nawneno. Mîyûn in hûnermendûn ra yew kesi yeno verbay paşayî. Paşa tira vûno:

–Hûnêrî tû çina yo? De hey ma rî binawniri.

Hûnermend paşay ra vûno:

–Paşay mi hûnêrî mi ez hewt metrê dûrî ra yewa derzîn rocînenî û aw bêntare ra ez la erzeno tafînenî.

Paşa tira vûno:

–Tamûm. De hey hûnêrî xû binawniri ma.

Hûnermend hewt metre dûrî ra yewa derzîn rocînenî û yew la keno xû dest o, nîşûnê qula derzîn gîyeno erzeno. La yê hûnêrmendî hewa ra raştê qula derzîn şûno, qula derzîn ra vêreno, tafiyeno. Paşa hûnêrmendî ra vûno:

–Vatê tû vecîya. De raşti vaji mi ra ti bî çend serr û ino gûre ser o gûrîyenî.

Hûnermend vûno:

–Ez bî hewt serrî ino gûre ser o xebitîyeno û hewt serrî beno ez ha ino la hewt metre dûrî ra erzeno derzîn a tafînenî.

Ino vatey ser o paşa hûnermendî ri yewa afrîn kaşkeno û vengdey lalayê (wezîrê) xû dûno û tira vûno:

–Ino hûnêrmendî ri yew kîsey zernûn (altûnûn) xelay bidirî û hewt hebûn qeymûn (zopû) zî ser a deqelbnirî bide.

Lala vûno:

–Vatey tû çimûnê mi ser o.

Lala gîyeno yew kîsey zernûn dûno hûnêrmendî û qadey (meydûney) qesiri di yî poşt ser o rafînenî. Lingûnê yî kenî qeyme û hewt hebûn qeymû têpey ra wenenî bide, bin lingûnî yî masnenî. Hûnermend wardeno pay û pey lengî ra hetê paşay ra şûno. Veceno verbay paşay û paşay ra vûno:

–Paşay mi tû ino pîlêkî (kîsey) zernûn dayo mi seba hûnêrî mi, mi we qebul kîyerdo, lawrek yew çî mî ri xudik (ecêb) imewo.

Paşa tira vûno:



–Çina tû rî xudik imewo?

Hûnermend vûno:

–Ti ay hewt hebey qeymi çi deqelbnayî bin lingûney mi ro?

Paşa hûnermendî ra vûno:

–Ti aw la hewt metre dûrî ra kîyerdo derzîn ra weş yew hûner o, semedî ayî mi aw kîsey zernûn dayo ti. Semedo ki tû ay hewt serrî xû ino gûreyo bettal ser o vênayî, heyfê ay serrû ra zî tû ay hewt hebey qeymî werdî bin lingûn ra. Wa inî tû rî ders bibî.\*

---

\*Çime: Lajê Mela Elî Mistafa (vîst û şeş serrî yo).

Ca: Dewa Sîmserkîse



## KEMBERO ZERNÎN

**Y**ew welati di yew mîr û yew zî keynayê yî bena. Ina keynayê yî rasena wextê zewajî. Mîr yew qadi di yew xendek dûno aşûnayîş û gelê xû pey hesneno:

–Kûm bîşo sêr ina xendek ra biperro pero bînî ez keyna xû dûno ayî.

Xortên welatî benî pêser ri, herg' yew devrîyeno ki sêr xendêkî ra bipero pero bînî. Kûm ki xû ser a erzeno kuweno zerê xendekî. Dag yena yew kalî. Kal êno sêrî xendêkî ra xû virkeno pero bînî, hêna xû peyser virkeno in perî. Mîr ewnîyeno kalî ra, serr yî vêrtê yî, we xû ser a vir keno û ay xortî cîwûnî sinî nîşkiyenî xû sêr xendek ra vir bikîr. Ino hal mîr r' şekin (şupheyîn) yena. We di hebin eskerûnî ray keno ser û tira vûno:

–Hey ino mêrik ra dest a bigêrî.

Eskêr vatey mîr kenî û desta gêrenî ekse yew 'Kembero Zernîn' ha yî mîyne ra beste wo.

Ino hal ser i mîri vûno:

–Dewlemendî ver i çîyek nêreyeno.\*

---

\*Çime: Lajê mehmedî Zîfû Ferhî (şeşti û new serî yo).  
Ca: Dewa Sîmsekise

## HEWNÎ PAŞAYÎ

**R**ojekî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn de, yew welati d' yew paşa beno. Rojek paşa yew hewn vêneno û fermûndarûnî xû ra vûno:

–Şima şîyerî gelê mi ino hewnî mi ra peyhesnirî.

Fermûnda şûnî fermûnê paşay vela kenî, pûrê gel peyhesnenî û vûnî:

–Kûm manayê hewnê paşayî ma bizûno vajo û bizûno mana bidero, paşayî ma dades hebûn zernûn xelay dûno bide, eka mezûno weyî dades serrûn keno xizimkarê xû.

Yewa dewi di yew laceko xizûn beno. We sinî ina qal peyhesîyeno xû bi xû vûno:

–Ez hetûn vêşûnê ver di mereno ez xû rî şîyero hewnê paşay mana biderdo, eka mi zûna ez xû rî dades hebûn zernûnê xû

gîyeno, eka mi nêzûna ez paşay rî dades serrî xizimkarî ra zî razî beno.

Laceko xizûn dew ra vecîyeno, kûweno rayêr ser o, şûno hetî qesirê paşa ya. Epeyî yewa raywûnîyê ra pey raştî yew marî yeno. Mar laceko xizûn ra vûno:

–Lacek ti ha çi teqiza kenî, ser a şûnî?

Laceko xizûn (feqîr) vûno:

–Paşayê ma yew hewn dîyo, ez şûno manayê hewnê paşayî vûno. Eka mi zûna paşa dades hebûn zernûn dûno mi, eka mi nêzûna, we mi dades serrî xo rî keno xizimkarî.

Mar laceko xizûn ra vûno:

–La ti cey zûnî paşay hewnê xû di çina dîyo?

Laceko xizûn vûno:

–Neyî! Ez zî nêzûno.

Mar hêna vûno:

–Ez zûno paşay hewnê xû di çina dîyo. Ez tû ra hewnê paşayî vûno lawrek yew estê mi tû ra esta. Ekse paşay çina da tû ma wirdî xû mîyûn di bar kenî.

Laceko xizûn vûno:

–Ti mi rî hewnê paşay vaji, estê tû zî çimûnê mi ser o, ez ûno cawo.

Mar vûno:

–Ti ki şîyî paşayê xû hetî, tira vaji “paşay mi tû hewnê xû di dîyo vergî varayî û manayê yê zî; inkê merdîm bîyî sey vergûn, xû yîn ra bipawiro.”

Laceko xizûn marî ra xatir wazeno awca ra şûno. Şûno şûno raseno qesir, paşay hetî. Paşay ra vûno:

–Paşay mi, ez imeyo ki hewnê tû û manayê hewnê tû vaciro.

Paşa laceko xizûn ra vûno:

–De vaji mi hewnê xû di çina dîyo?

Laceko xizûn paşay ra vûno:

–Paşay mi tû hewnê xû di dîyo vergî varayî û manayê hewnî zî merdimî bîyî hezey vergûn, xû yîn ra bipawiro.

Paşa laceko xizûn ra vûno:

–Ti manayê hewnî û hewnî z' pa zûnawo.

Paşa awca di dades hebûn zernûn keno zerey kîsê û dûno lacekî xizûnî. Laceko xizûn zernûnî xû gîyeno û dewey tû ha ça ya! Rayêrî dewi tepîşeno şûno. Epeyî yew raywûneya derg ra pey tûnî mûneno ki birasiro cayê marî. We yew zope gîyeno xû desto û xû bi xû vûno: “Ekse mar verbay mi vecîya ez in zope dûno pûrî yî kişeno.”

Laceko xizûn raseno cayê marî, mar zope vêneno ters ver a qûl ra nêvecîyeno teberi. Laceko xizûn awca ra dûno pûrî şûno deway xû. Zernûnî xû gîyeno pey xû rî kel-mel û piraxûnê zimistûnî hederneno. Çend mengûn mîyûn di ay zernî zî qedîyenî. Lacek hêna beno xizûn, şarî ra parse gêreno. Rojek paşa yewna hewn vêneno û fermûndarûnî xû ra vûno:

–Mi imşo yew hewn dîyo. Şima şîyerîn gelê mi in hewnê mi ra peybihesnîn, kûm ime û zûna mi hewnê xû di çina dîyo û manayê hewnê mi zî bizûno ez vîst hebûn zernûn elayî dûno bide, ekse mezûno ez yî davîst serri xû rî keno xizimkarî.

Fermûndarî paşay vûnî:

–Emir tû çimûn ma ser o.

Fermûndarî paşayî, qesira vecîyenî kuwenî mîyûn dewûn û fermûney paşayî vela kenî. Laceko xizûn sinî peyhesîyeno, xû bi xû vûno: “Ez şîyero marî heti xû ra marî hewney paşayî zûno.”

Awca ra dûno pûrî şûno marî heti û marî ra vûno:

–Bira mi aya daga nêheqê kerda tû mi bexş bikiro. Ina daga hewnê paşayî mi ra vaji, paşa davîst hebûn zernûn dûno mi, ez ûno ma pîya des-des hebûn zernûn bar kenî.

Mar qebul keno. Laceko xizûn ra vûno:

–Eka ti şîyî paşayî heti, paşay ra vaji; “paşay mi tû hewnê xû di dîyî lûw varayî û manayê lûw varayîş zî ina ya: Merdim bîyî sey lûw fendkerî. Xû merdimûn ra bipawiro.”

Laceko xizûn vûno:

–Tamûm.

Awca ra dûno pûrî şûno qesiri, paşayî heti û vûno:

–Paşay mi, ez imewo ki hewnê tû û manayê hewnê tû vaciro.

Paşa lajeko xizûn ra vano:

–De vaji mi hewnê xû di çina dîyo?

Laceko xizûn paşay ra vûno:

–Paşay mi, tû hewnê xû di dîyî lûwî varayî û manayey hewnê tû zî ina ya: Merdim bîyî sey lûwu fendkerî, ti xû tira bipawiri.

Paşa vûno:

–Raşt a, tû zûna mi çi hewn dîyo û tû zûnawo mana zî biderdî.

Paşa gîyeno davîst hebûn zernûn dûno yî. Laceko xizûn zernûnî xû gîyeno, qesir ra dûno pûrî şûno. Epeyî yewa raywûnê ra pey raseno nîzdîyê cayê marî, we rayêrê xû tadûno cêr a şûno. Mar awca di paweno paweno laceko xizûn nêyeno. Teslê yî tira kûwena we peyser şûno qûlê xû. Laceko xizûn zî raywûneya derg ra pey raseno dewê xû. Ay zernûn gîyenoq beno xû rî pey zadê xû gîyeno, pê kemasîyê keyê xû vêneno. Bêntare ra aşmî û serrî vêrenî zernî lacêkî qedîyenî. Lacek hêna beno xizûn. Kûweno mîyûn dewi, heyne sey verî parseyê



keno. In hewa ra çend serrû qirûncal ûnceno, bendewar beno. Serrî ki ser di şûnî rojek paşa yewna hewnî vêneno. Paşa ageyreno fermûndarûney xû ser o û vûno:

—Mi bîşew yew hewn dîyo. Şima şîyerîn bikuwirî mîyûn dewû û geley mi peybihesnirî, tira vacirî: 'Paşay ma yew hewnî dîyo. Kûm bizûno paşay ma hewnê xû di çina dîyo û mana biderdo, ez hîrrês hebûn zernûn dê r' xelay dûno eka mezûno ez yî hîrrês serri xû rî keno xizimkaro.

Fermûndarî vûnî:

—Tamûm paşay ma emirê tû sare û çimûnî ma ser o.

Inay ser o fermûndarî kûwenî mîyûn dewûn û fermûney paşay vela kenî. Laceko xizûn sinî peyhesîyeno cadî dûno pûrî şûno marî het û marî ra vûno:

—Maro bira mi zaf tadey kerda tû, mi bexş bikiro, mi di daga nêheqê kerda tû, ina daga willayî billayî û tillayî pa ez hîn nêheqey nêkeno tû, lawrek ti ina daga zî hewnê paşayî mi ra vaji. We hîrrês hebûn zernûn dûno mi ez ûno ma wirdî ay zernûn xû mîyûn di bar kenî.

Mar vano:

—Wa bo. Ina daga peyêna ez tû rî hewnê paşayî vûno, hîn beh mi tû rî nêmendo.

Laceko xizûn vûno:

—Tamûm. Ti mi ra vaciri wa bawerîya tû mi rî biba, ez zernûn ûno ma pîya barî kenî.

Mar vûno:

—Ti ki şîyî paşay hetî tira vaji: "Paşa ma, tû hewnê xû di dîyî mêşnê varayî û mana hewnê tû zî merdim bîyî sey mêşnû, xû tira mepawiri."

Laceko xizûn vûno:

–Tamûm.

Laceko xizûn awca ra cadî dûno pûrî kûweno rayêr ser o şûno hetê qesir a. Epeyî yew raywûney ra pey raseno qesir, şûno paşay heti û vûno:

–Paşay mi, ez imewo ki hewnê tû û manayê hewnê tû vajiro.

Paşa vûno:

–Tamûm. Ti çimûn ser imeyî. De hey mi rî vaji, mi çi dîyo hewnê xû di.

Laceko xizûn vûno:

–Paşay mi, tû hewnê xû di dîyo mêşnê varayî û manayê hewney tû zî ina ya: Merdimî bîyî sey mêşnû, wa tersê tû yîn ra çîni bo, xû yîn ra mepawiro.

Paşa vûno:

–Raşt a, tû hewnê mi zûnawo.

Paşa gîyeno hîrês hebûn zernûn keno zerê kîsê û dûno lacekî xizûnî. Laceko xizûn zernûnî xû gîyeno cadî şûno marî heti û marî ra vûno:

–Maro bira, bîye ma inî zernûnî xû barî bikirî.

Mar agêreno laceko xizûn serî û vûno:

–Ey merdimo xizûn! Tû vêrcû zernî girewtîbi, ti bîyî sey vergûn harî, mi xû tû ra pawiti. Dima ti imeyî, ti bîyî sey lûwû fendkeri, ti xû mi ra nimiti, inkay ti bîyî sey mêşnûn û xû rî şimiri, biewnîri debarey xû. Ez pey zernûn se bikiro? Wa xû rî pûrê yîn tû rî bî.\*

---

\*Çime: Lajê Hec Axayî, Rehmetîn Hecî Hesên (1952-2008)  
Ca: Dewa Sîmserkîse

## MÎR Û XIZIMKAR

**R**ojêkî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di yew wela-  
ri d' yew mîr beno. Rojek ino mîr mireno, eşîr bêserok  
mûnena. Rojek pûrê pîlê eşîr yenî yewca vûnî:

–Mîrê ma merdo, eşîrê ma bêserok menda. Ma xû mîyûn di  
mişewre bikirî û xû mîyûn ra xû rî yew serek bivicnîrî.

Pîlên eşîr xû mîyûn di vatê xû kenî yew û vûnî:

–Xizimkarê mîr ma zaf pûnk û, raşt yew kes o, ma yî xû rî  
kenî mîrî xû.

Pîlê eşîr vengdê xizimkarî dûnî û tira vûnî:

–Ma xû mîyûn di qerar girewto, ma wazenî ki ti herindê mîrê  
mawo rehmetini di bibî serekê eşîrê ma.

Xizimkar vûno:

–Ez qebul nêkeno, ez nêbeno mîrê şîma.

Pîlên eşîr tira vûnî:

–Ti çi nêbenî mîrê ma?

Xizimkar vûno:

–Yew vatê mi şîma rî esto. Ekse şîma ûnî ca ez beno mîrê şîma.

Yî vûnî:

–Vatê tû çîna yo? Hey ma ra vaciri eka ma şeyî bîyarî ca ma hin kenî.

We yîn ra vûno:

–Şîma yewa kurrîyê herî û yew zî cûnayê estori şeş aşmî nêvecenî teber, zerê axurî di miqayt kenî. Şeş aşmî ra pey veradûnî.

Yî vûnî:

–Tamûm.

Sey yî kenî; Yewa kurrî û yew zî cûna dekenî zerê yew axurî, şeş aşmî pey di ewnîyenî bide. Şeş aşmî ra pey gîyenî kurrî û cûna veradûnî. Kurrî sinî ber ra vecîyena teber het ra zirrîyê herûn yeno bide. Ya hetî zirrîya erzîyena raştê yewa vayî yena. Ya ayna ki xû ser ra virkena lingay yê kuwena vayî ra kuwena wari û lingê yê qerfîyena, awca di mûnena. Cûnayê estor vecîyena teber geyrena hêna aw hewa peyser ageyrena axurî.

Inê ser o xizimkar vûno:

–Ez aya kurrî ya. Aya ki ez nêbeno mîrê şîmawo. Ez yew xizimkar o, ez cayê xû zûno.\*

---

\*Çime: Hecî Hesenî Hecî Axayî (1952-2008)  
Ca: Dewa Simserkîse

## PAŞA Û VERG

**R**ojekî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di, yew welat di yew paşa ciwîyeno. Rojek paşa ha qesirê xo di, serî textî ra ronîştaye beno. Dîyî ki yew verg kerdi zerey qesiri. Verg şûno verbay paşay di texto yî yo zernîn ser ro qoqû beno. Ino hal ser o paşa ageyreno lala û gelê xû ser û vûno:

–Gelê mi, cey şima zûnî ino verg çina wazeno?

Çukesî ra sewti nêvecîyena, pûrî mat mûnenî. Paşa heyna qalûnê xû berdewûm keno, vûno:

–Ino verg imewo mi ra yewa keyna wazeno. Şima ra ayî ki keynayê yî yew a, tena ya wa mediro, ayî ki kenê yî yew ra vîşêrî wa yewa keynayê xû biderdo vergî.

Paşa qalûn xû qedîneno verg ageyreno paşay ser o û vûno:

–Ina hel ez ha şûno, yew hewte ra pey ez heyna yeno, wa keyna hedre biba ez yê gîyeno beno.

Verg awca ra abiryeno şûno. Mîyûn aya gel ra yew lajêkî hîrri heb keyney yî êstî. Ino lajek qesir ra veceno şûno keyey xû. Vengdê cinî û keynûnî xû dûno û tira hal-merseyeyê paşay xû û vergî vûno. Lajek vercîkû keynaya xû ya pîl ra perseno û vûno:

–Keynayê mi ti bîyî vergî d' şimiri.

Keynaya yî ya pîl qebul nêkena. Lajek ageyreno keynaya xû ya mîyûnin ra vûno:

–Keynayê mi, ti bîyî vergî rey ra şimiri.

Keynaya mîyûnin zî vatê yî qebul nêkena. Lajek pey melul beno û ageyreno keynaya xû ya qît ser a û vûno:

–Keynayê mi ti bîyî vergî rey ra bişimiri.

Keynaya qîjek vûna:

–Bawo, aya çî qal a, ti mi ra bivajî û ez nêkiro. Ez semêdî tû xû virkeno adirî. Ti xû rî sinî hewa wazenî wa aw hewa biba.

Inay ser o bawkê keyna dûno pûrî şûno paşay hetî û paşay ra vûno:

–Paşay mi ez yewa kenayê xû vergî reyra ray keno.

Paşa pey ina qal şa beno û bawkê keyna ra vûno:

–Ay cixtû ti şimi keye tadarîkê keynayê xû bivêni, yew hewte ra pey verg yeno beno.

Bawkê keyna awca ra dûno pûrî şûno keye, keye di tedarîkê keynayê xû vênênî, yey hedernenî. Bêntare ra hewt rojî zî yenî veyrenî verg yeno qesirê paşayî, paşay ra vûno:

–Keyna kûmca ya? Şima ya hedre kêyerda?

Paşa vûno:

–Keyna ha hedre ya. Bîyî ma pîya şîyerî key pîyey yê, ti awca ra bîgîr beri.

Inay ser o wirdî pîya awca ra dûnî pûrî şûnî keyê bawkê keyna. Bawk û daykê keyna yew weş keynayê xû xemelnenî, tedarikê xû vênênî û keynayê xû oxir kenî. Verg û keyna wenîşenî estori, awca ra abiryenî şûnî.

Rojekî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di, bêntare ra rojî, aşmî û serrî vênênî. Rojek paşa bawkê keyna û gelê paşay ra tûnî merdimê pîl qesirê paşay di ronîştaye benî. Yew ra keynayey paşay, bawkê keyna ra vûna:

–Ti nêşûnî keynayê xû nêvênênî?

Bawkey keyna keynayê paşay ra vûno:

–Keynayê mi cey çîn a, merda.

Keynayê paşay bawkê keyna ra vûna:

–Keynayê tû cey nêmerda. Tîya ra pey estori hîrî rojî rayêrşeyîş ra ha dûrî da.

Bawkey keyna pey ina qali zaf keyfweş beno, ayna ki ha dûno pûrî şûno teberi, paşa tira vûno:

–Keynayê tû hendê hîrî qonax ha dûrî da, bêntarê herg’ qonaxî zî pey hestor yew roj rayêrşeyîş o. Hîrî rojî ra pey ti ha keynayê xû hetî de.

Paşa qalûn xû cêbirneno, destê xû erzeno cêba xû yewa qutî veceno teber, dûno bawkê keyna û tira vûno:

–Ti ki şîyî zûmay xû hetî ina qutî biderî yî, we zûno we se keno. Tû zî hela k’ rayêr ra şîyî, rayêr tû ser a ekse çîna raştê tû ime, ti ki imey aw çîyo ki tû dîyo mi ra vacirî.

Bawkê keynek paşay ra vûno:

–Tamûm.

We hîn qesir ra abiryeno şûno keye, mizgînê weşîyê keynayê xû dûno keye û kulfetê xû û wenîşeno estorî xû, keye ra xatir

xû wazeno şûno. Epeyî yewo rayêro derg ra pey raseno yew hêga hetî. Ewnîyeno hêga ekse ha tede xeletew û xelêyê hema newe-newe sare dîyewo û yew lajek tirpûn girewta xû dest û ha ay xeletewo zergûn çînîyeno. Bawkî keynek xû bi xû vûno: “Ino xeletew hema nêderesayo, çînayîşê di nîyo, qey ina lajek yî çînîyeno!”

Ino hal bawkey keynek rî xudik yeno, sarey xû têşûneno “hala-hala” keno, awca ra abiryeno dûno pûrî şûno. Heyna epeyî yew raywûnê ra pey raştê yewnay lajekî yeno. Ewnîyeno lajekî ra ekse ha îzimû birneno. Bawkê keynek rind balê xû dûno ser ekse lajek îzimûn xû birneno ûno keno derze. Ayna ki hawa biniro we nîşkîyeno hawa biniro. We verayna îzimûn birneno ûno keno serî derzî ra. Heyna ayna ki hawa biniro we nîşkîyeno hawa biniro. We in hawa ra verayna barê xû keno girûn. Bawkê keynek ino hal ra zî nîşkîyeno yewa mana biveciro. We hêna kuweno rayerê xû ser û şûno. Epeyî yewa raywûnê ra pey raseno yewa merga zaf çereyîni k’ çî bivêno! Ekse yewa estor ha tede ya, veyşûney veri di bîya sey çari, zor ha pay ra mende ya. Bawkê keynek xû b’ xû vûno: “Ina estor zerey ina mergi di, mîyûn hend çerey di sinî hewa ûna veyşûney verdi çermey yê kurincîyewo, yewca bîya qulizi!”

We nîşkîyeno ino halî estorî ri yew mana bivêno. We aya merg ra veceno bineykna şûno aver çî bivêno! Ekse yewna estori ha yew ca da ki, çî vaş o, çî palax o, hergû ca req û rut o, pûrî kereyo safî yo lawrek ina estor qelew a, hîna gird a sey fil a. We nîşkîyno halî ina estori rî z’ yewa mana biveciro. Bawkey keynek awca ra zî dûno pûrî şûno. Epeyî yewa raywûnê ra pey raseno vêrî yew kûyî. Awca di yewa dela owra rakewte vêneno. We ayna ki het ra veyreno, del xû yena, sarey xû hawa nûna ewnîyena bawkî keyna ra. Aya heli di ay kitreyî k’ ha pîzey yê dê ew-ewenî bawkê keyna ser ri. Bawkey keyna ina ew-ewî ser ri hendi k’ terseno, xû bi xû vûno: “Sew inî kirtî teber ra bibînî, ez lîmey-letey kîyerdînî!”



We nîşkîyeno ina rewşê deli rî z' yew mana veciro, awca ra dûno pûrî bineyna şûno averi raştê di hebûn darûnî wişkû yeno. Ewnîyeno darûn ra çi vêno! Ekse yewa milçik ha pa nîşayê ya. Ya kûma dar ra firena, aya dar ri wişk mûnena, ya nîşey kûma dar ra aya zergûn bena. Milçik in tewira firena aya dar ri ina dar ri, ge aya bena zergûn ina bîni bena wişki, ge zî ina bîn bena zergûn aya bîn bena wişki. Ino hal zî zaf balê bawkey keyna ûnceno lawrek we nîşkîyeno ino hal rî yewa mana biderdo. We awca ra dûno pûrî şûno. Epeyî yewa raywûnê ra pey rayêr xû ser a raştê hîrî hebû lîyû yeno. Bawkê keynek ewnîyeno ekse hîrî hemey lîyû ha têver şûnayê yî û bin yîni di z' adir ha vesheno. Lîyo ki ha mîyûn lîyûn d' 'o vir-veng o. Ay wird lîyî ki ha çep û raştê lîyê vengi dê ha pir aw a. Çend kil dîyena aya away wird lîyûn ri, tira çilkî vir benî zerey ayo lîyo vengo ki ha mîyûn yîni d' 'o, ay çilkî awi ca di benî helmi tede vîn benî û lîyo veng ra vengo ko tewş vecîyeno. Bawkê keynek vindeno gelek in hîrî heme lîyû nîdar keno. Ino hal yî rî zaf xudik yena, we nîşkîyeno tira yew mana veciro, awca ra zî dûno pûrî şûno. Şûno şûno raştê yew daristûn yeno. We şûno zerey daristûnî vernîyê yî di yewa qonax vecîyena. Vêr ina qonaxi di zî yewa çir bena. Bawkê keynek zaf têşûn beno. We şûno çir hetî awê xû şimeno. Binê seyê yewa dari di ayna ki arisyeno vêneno ki yew pûtî cêr girewto yeno hêtî hênî ya. Pûtî sinî yî vêneno çimî yî pa mûnenî. Pûtî awê xo dekeno cêrê xû, hênî ver a abiryeno, lez ra lez şûno hetî keye ya. Aya hel daykey pûtî keye di mîr alawena, away yey qedîyabî pûtêy xû rakîyerdibi awi. Pûtêy ber akeno yeno keye, cêri vêrî têştê mîri di roneno. Daykê pûtî tira vûna:

–Pûtêy mi, ti qey hendi kewtî ereyî?

Pûtî daykê xû ra vûno:

–Dayê dayê! Vêrî çiri di bîney seyê yewa dari di, yew lajek ha ronîştaye yo tûyê (şiklê) rîy yî mendînî tûyê rîyê ti. Ez zaf pa mendo ay ra ez kewto ereyî.

Daykê pûtî sinî in qalû eşnawena vazdûna teber şûna vêr çirî çî bivêna! Ewnîyena ki ekse aw lajek bawkê yê yo. Lew dûna destûn yî ra û şûnî pîra hesretê xû ravêrnenî. Keynek bawkê xû dawetî qonaxê xû kena û awca ra dûnî pûrî şûnî qonaxi. Bawkê xû rî wer hedernena ûna dûna ver. Bawkê yê werê xû weno. Keynayê yî tira persena:

—Bawo tû qey imeyî itîya?

Bawkê yê vûno:

—Keynayê paşay mi ra vato, “keynayê tû ha weş a” û paşay zî ez rakîyerdo itîya.

Yî keye di pîya tereqnenî beno yere, zûmay yî yeno keye. Bawkê keyna ewnîyeno zûmay ra çî xorto delal o, rindek o, ceyna di nêvênîyeno. Bawkê keyna şewrî keno tira perseno:

—La aw verg ser a şîyo?

Zûma tira vûno:

—Ez bi xû lajê paşa yo. Halek ez rasayo wextey zewajî pîy mi yew dubare kîyerdi şîma, şîma xapînayî. Mi yew çermê vergî pîra girewti, ez imewo qesir. Semedo ki ma şîma bicerebnî ‘kûmi diray sebay paşay zaf fedakar o,’ paşa mi rî keynayê ayî mare kerdîn û mîyûn gel ra tû fedakar vecîyê, ez keynayê tû di zewicnayo, ez bîyo zûmayê tû. Hetûn inkê bixerbê paşayî çiray tekî nêzûnanî ez merdîm o, keynayê tû zî pey d’ bîyî bonderi. Yîn vatîn qey ez yew verg o. Ti imey itîya, ti sareçimûn mi ser imeyî û sare û çimûn mi seri di cayê tû esto. Ti çend mûnenî bimûnî itîya di.

Bawkê keyna newe doz fûm keno. We aya qonaxi di çend mengû meyman mûneno. Rojek we zûmay xû ra vûno:

—De mi rî destûr bideri ez hîn şûno hetî keyey ra.

Zûma vûno:

–Destûrê tû yo, wa rayêr tû akerde bo, ez heyna tû paweno itîya.

Bawkê keyna, keyna û zûmay ra xatir wazeno, wenîşeno estorî xû, ayna ki ha şûno zûmayê yî tira vûno:

–Kûmca ya aya pawê (pavokê-emanetê) paşayî.

Bawkê keyna fikirîyeno qutîya k' paşay dabî yî yena yî vîrî. We dest erzeno cêba xû aya qutî veceno derg keno zûmay xû. Zûma qutî gîyeno xû destî, serî yê akeno zernû tehneno keno tewz, dekeno zerey qutî, ya denêbena. We gîyeno sîmû helneno dekeno zerey qutîyî ya denêbena. We gîyeno dûrû (yaqutû) dekeno zerey qutî, ya denêbena. We gîyeno elmasû dekeno zerey qutî, ya ûncîna denêbena. Peynîya peyên we gîyeno yew pencê herr dekeno zerey qutî, ya debena pir, ser di şûna. We gîyeno serî yê dûno pûrî û dûno vistorê xû. Bawkê keyna gîyeno qutî heyna dekeno cayê yê û kuweno rayêr ser ri, awca ra abiryeno şûno hetî qesirê paşay ya. Hîrî rojî, hîrî şewî yewa raywûnê ra pey raseno qesirê paşayî. Pey silûmî ra veceno verbay paşayî. Paşa silûmê yî gîyeno sare û çimûn ser o û bawkê keyna ra vûno:

–De vaji, ti şîyî keyna xû dîy û imeyî. Ti rayêrî xû ser a çi dîyo çi nêdîyo?

Bawkê keyna dest pey qalûnî xû keno, vûno:

–Ez hela k' rayêr ra şîyo, ez raştê yewa şiqey hêgayî imewo. Zerê ino heyga di xeले romite bi û hema newe-newe saredîyabi. Lawrek yew lajek tede bi, pey tîrpûnê xû ino xeleyo zergûn çînayni, mi nêzûna çi hîkmet o.

Ina qal ser i paşa ageyreno bawkê keyna ser i û vûno:

–Heywax û heywax! Gelê mi mîyûn di mergî xortûn, pîrûn (kalûn-extîyarûn) ra vêrî beno.

**Bawkê keynek heyna qalûnê xû berdawûm keno, vûno:**

–Ez binêkna şîyo averî ekse yew lajekî ha daristûni di îzimû (kolîyû) birneno. We îzimûnî xû ûno keno derze, we ayna ki hawa nûno we nîşkîyeno hawa no. We şûno bineyna îzimû birneno ûno keno ser a. Hêna ayna ki hawa nûnû we ûncîna nîşkîyeno hawa biniro. We in hawa ra çend nîşkîyeno hawa no, we barî xû verayna keno girûni.

**Paşa vûno:**

–Ino merdim, merdimo çimveşûn o. We dûnya zî biwiro we pey mirdi nêbeno. Hema gelê mi mîyûn di merdimî çimveysûnî z' estî.

**Bawkê keyna heyna qalûnê xû berdewûm keno û vûno:**

–Ez awca ra bineyna rayêr şîyo ki ez çi bivêno! Ekse yewa deşta dûze ya û ha tede pir çere û palax o. Yewa estori z' ha mîyûn ino çere û palaxi di veyşûnê ra qûs-qûliz bîya û yew poste û yew este menda.

**Paşa vûno:**

–Aya estor nekes a. Hendê dûnya malê yê esto ya nekesê ver i nêwena. Hema gelê mi mîyûn di inaserîn merdimî nekesî estî.

**Bawkê keynek heyna vûno:**

–Ez bineyna awca ra şîyo averî ekse yew cayo rût-repal û, pûrî ereyo safî yo û mîyûn ra hebêk zirçi veceyo û yew estori ha serî di çerena û ina estori zaf qelew a, bîya hezey filû xişni.”

**Paşa ageyreno bawkê keyna û vûno:**

–Aya estori çîyî ki yey desti di bi, yey pey weş netîce girewto. Aya sey yew merdimî cumêrd a. Mîyûn gelê mi di inaserîn merdimî zî hema mendî.

**Bawkê keynek heyna qalûnê xû berdewûm keno, vûno:**

–Ez bineyna şîyo, ez rasayo vêrî yew kûyî. Veradê ay kûyî di yewa dela owri rakewte bi. Ez ayna ki yey ver a veyreno del bîyî haye û sarey xû hawa na ewnîyey mi ra. Kirteyî ki pîzey yê dey yew ew-ewayî mi ser ri ki, mi xû b' xû vat “sew inî kirtey teber ra bibîni, in hewa ra ki ha ew-eweynî ez lîmey-letey kîyerdînî.” Ez nêşîyo ino halî ay kirteyûn ra yew mana vêno.

Paşa vûno:

–Heywaxi ki heywax mi rî! Cema'eto k' merdimo pîl ronîştaye bo, tîya ra pey pûtî qalî kenî, pîlî eşnawenî. Kes qedrey pîlûn xû nêzûno.

Bawkê keyna heyna vatê xû berdewûm keno vûno:

–Ez bineyna şîyo aver mi di hebî darî wişkî dîyî û yewa milçik pa nîşaye bî. Aya milçik kûma dar ra bifirayni bişînî aya dar bîni wişki, ya kûma dar ra binîşenî aya dar bîni zergûn. Ez nêşîyewo ino halî rî yewa mana bivêno.

Paşa bawkey keynek ra vûno:

–Inî gûrey, gûreyî Hûmay Tealayî. Hûmay biwazo tern keno wişki, wişki zî keno terni. Teqtîrê yî ver di çîyek nêşkîyeno bivindiro.

Bawkê keyna heyna vûno:

–Ez bineyna şîyo averî, hîrî hebey lîyî têrêz a ver ba mi vecîyê û binî yîn di zî adir veşayni. Di hebey lîyî pir aw dekiyerdeye bi. Aw yewin zî vir-vengi bi û mîyûn in wirdûnû di bi. Hela k' ay lîyî aw dekerdayûn a kil dîyeni pûrî, tira çilkî aw virbînî aw lîyo vengî, bîni helmi vînbîni û lîyo veng ra zî vengo xirabin vecîyeni.

Paşa bawkê keyna ra vûno:

–In ay merdimi k' cîrûn yî veyşûn bo, we mird weno. Aw vengo xirabin k' lîyo veng ra vecîyayni, aw vengê cîrûnî veyşûn

ra yeno. Heywaxi ki, mîyûn gelê mi di in hewa merdimî estî.

Bawkê keyna vûno:

–Pûro pîya mi hend çîyî dîyo.

Paşa vûno:

–La kûmca ya aya qutîyî ki mi dayî tû? Zûmay mî ri çina dekîyerdo de?

Bawkê keyna gîyeno dest erzeno cêba xû, qûtî xû ra veceno dûno paşayî û tira vûno:

–Zûma zernî helnayî dekîyerdî zerey aya qûtî ya denêbîyî, sîm helnayî dekîyerdî zerey ya denêbîyî, dûrrî (yaqûtî) dekîyerdî zerey ya nêdebîyî, yî elmasî dekîyerdî zerey qûtî ûncîna denêbîyî, peynîya peyen di yî yew pencê herr dekîyerdi zerey qûtî, ya debî pirr û ser di şîyî.

Paşa hêna vûno:

–Ina dûnya di bîxerbê herri, merdim pey ceyna çîyî nêbeno mirdî. Merdimî helak mirenî, ay merdimî bîni yew pencî herri erzenî yî ser ri, merdim ay çaxû beno mirdî.\*

---

\*Çime: Mîyaran ra Fatma Cane seba mektebo berzî yew tez hedernabi. Zereyê ney tezê xû de tay estanîkî kirdkî yê (kirmanckiyê-zazakiyê) Mîyaranî (Mîyarûn) tadaybî bi Zîwanê Tirkî û kerdîbî yew kitab. Mi o kitab tira girewt, estanîkê ke mi de biyî mi tanêkewto, aya ke mi de çînê bî, mi ê açarnayî bi kirdkî. Na estaneke bi nameyê “Hanım Özer” ra tede nuştaye bî. Ez tiya de Fatma Can rê sipas keno ke aye na estanîke çînobiyayîş ra reynayî. Homay Te’alla ra aye rê sihato weş û cûyo derg wazeno. Werêkna nê xortê ma kirmancan sey tezanî inaserînan biyarî biderî weşanxaneyanê kirdan û bîaçarnî zîwanê ma (aslê yî).

Ca: Mîyaran (Mîyarûn)

## DÛNYA Û LACEKO XIZÛN (FEQÎR)

**Y**ewa dewi di yew laceko xizûn beno. Rojek lacek ha xû rî yew rayêr ra şûno, dûnya yî vênena. Dûnya xû bî xû vûna:

–Ez hey şîyero pey inî lajeko xizûn kayî bikiro.

Lacek ha cêr ra rayêr ser a berdewûm keno ayna ki şûno, dûnya cor ra kena vernîyê yî silûm dûna. Laceko xizûn silûm yê gîyeno çimûn seri. Dûnya laceko xizûn ra vûna:

–De hey vaje! Mi di çînay tû esto?

Laceko xizûn vûno:

–Tû di çîray çîyek mi çîn o, bêxerbay di keynûn...

Nûmê yeway Felek a

Nûmê aya bîn z' Melek a

Ina dũnya zî çerq û felek a.

Dũnya vũna:

–Ez ayna ki imewo pey tũ kayî bikiro, ti ha pey mi kayî kenî.

Ina qal ra pey ez nêşeno çîyek vajo.\*

---

\*Çime: Lajê Hecl Axayî Hecl Hesên (1952-2008) Homa Rehma xo pê bikero. Cayê ey bihûşt bibo.

Ca: Dewa Simserkîse



**FABILÎ**



## HARBÊŞO TERSINOK

**R**ojek harbêş ha daristûnî di zirçeno. Yew pel dar ra kûweno war xûşî vecîyena. Harbêş terseno vûno ki qey kes o. Awca ra dûno pûrî vazdûno, vazdûno dûş û leweyû qelb dûno. Ewnîyeno xû ra pey ekse kes çîn o. In hal ser zaf xû ya gîno û xû bi xû vûno: "Ina dûnya di mi ra teres kes çîn o, hewl o ki ez xû rî şîyero xû virbiko (bierz) zerî rûyî, wa ez bimiro. Na rispûnê dûnya nêuncîyena."

Dûno pûrî şûno vêr yew rûyî. Ayna ke xû erzeno zerî rûyî, qirîncê gînenî yî, xû ver yî erzenî zerê rûyî. Harbêş xû bi xû vûno: "Hema dûnya di mi ra teresî zî estî. Ez çî xû virbiko çem û xû bikişo!"

Awca ra dûno pûrî peyser agêreno daristû (birr).\*

---

\*Çime: Piyê mi Hûsen Elîyê Misfayê Rêsl (Resûlî) (pancas û hîrê serrî yo.)

Ca: Dewa Sîmserkîse



## DÎK Û LÛW

Ceyki benî, ceyki şûnî. Yew welat di yew mîri beno. In mîr pûnc hebê kêrgî yî û yew zî dîkê yî beno. Mîr dîk xû ra vûno:

–Mi ti kîyerdî şiwûnê inîy kîyergû û ez inîy kîyergû tû ra pers keno. Ti yîn benî çere çarnenî û ûnî pûnekê yîn.

Dîk vûno:

–Tamûm, mîrê mi.

Rojek dîk kîyergûnê xû beno yew hêga di çerînenno. Kîyergî hergû hetê hêgayî herşûng kenî karm û kêz, çî vecenî bin hard ra û wenî. Yîn nêzûnî pey ra sinî hewa roj vêrto, bîyo yare. Dîk kîyergûn ra vûno:

–Hîn bîyo yare, ma şîyerî pûnekê xû.

Kêrg vûnî:

–Tamûm.

Dîk vêr kîyergûn tadeno hetî dew a, binêki rayêr ra şûnî.  
Kîyerg vûnî:

–Bîyo tarî çimûnê ma ra çîyek nêaseno.

Dîk vûno:

–Ay cixtûn ma xû rî in hêga di vinderî.

Dîk gîyeno kîyergûnê xû beno bin yewa keraya xişni û kîyergû  
ra vûno:

–Şima bin ina kerra di rakûwirî, kê ki bi nimacî ma şûnî  
pûnekê xû.

Wê zî veceno sêr yewa dara berzi û rakûweno. Şew vêrena  
beno nizdî ezanê siba dîki sêr dar ra veyn dûno:

–Ûriii ûriii ûriii!

Lûwa fendker sinî vengê dîki heşnawena, ca di hetî vengî ser  
a yena, rasena binê dari. Ewnîyena eka dîki ha dar ser o. Lûw  
dîk ra vûna:

–Malayî ma, tû 'ezim sibayî dayo, de hey bîye war ma pîya  
cem'et ra nimajê xû bikerî, wa te de fêz û bereket bibo.

Dîk vûno:

–De ti awca di vinderi, ûmbazê mi şîya destmajî, wa destmajê  
xû bigîra, bîyera ma pûro-pîya nimajê xû ceme'at ra kenî.

Lûw agêrena dîk ra vûna:

–Aya ûmbazê tû ya delal kûm a?

Dîk vûno:

–Ûmbazê min a delal, waya tûnzî ya.

Lûw sinî qalê tûnzî eşnawena vûna:

–Mala ma destmacê mi binêke bîyo tengi, êz zî şîyerra  
destmacê xû newe bikera hema ez bîyera ma nimajê xû bikerî.

Lûw pey vazdî awca ra ramena, xû kena vîn.\*

---

\*Çime: Mi na estanike rewna eşnawita, vatoxê yê nêyeno mi vîrî. Çehend mi hîşî di menda mi nuşta.





## HER Û HEŞTÎR (DEWA)

**R**ojek yew her û heştîr benî. Serî wirdûn vêrenî, yîn benî Rextîyaro paşt qûlizi, hîn nêşenî bar wegêrî. Wayêrî înuîn yîn axûr ra keno teber, beno yabûn di verdûno. Her û heştîr yabûn di ina merg mi, aya merg ti gêrenî vaşo weş. Herg' roj çerenî mergûn ra pîzê xû mird kenî. Ne karê yîn esto ne barê yîn esto. Mird çerenî, awka hewnik ser a şimenî û mirdê xû zî qelbenî, asûn benî. In hewa ra yîn benî sey vêrî ciwûn. Rojek yîn ha yewa mergi di çerenî, her vûna:

–Bira heştîr, kelay zirayîş mi girewta. Ez zirena.

Heştîr vûno:

–Lîya bî ûna meki, mezirri! sarê ma mefini r' teq-reqi!

Her vûno:

–Nêêê, ez gûnî bizirra.

Heştîr nêşeno her zirrayîş ra peyser biaçarno. Her zir-zirrî finena xû ser. "Aî-aî-aî" mezil kena (çûtûna vazdûna) vecena sêr lewê, hêna erzena mergi xû melqum dûna, mîyûn tewzweliki di mediqyena. Aya heli di cêrê merg ra yew karwûn ayna ki xû rî ha vêreno şûno, vengê zirrayîşî heri şûno yîn. Şarî karwûn şewrî kenî û vûnî:

—Ino kûyo yazo yabûn di ina zirriyê her ça ra vecîyeya?

Yîn verî karwanê xû tadûnî hêtî vengî zirrayîş a û şûnî vengî ser. Yîn rasenî mergi çi bivênî! Ekse yew her û yew heştîr tikutêna ha mergi di çerenî. Karwanî di z' yew her û yew zî heştîr benî. Her û heştîrê karwûnî yew rayêro derg ra beno ki ha binê bari dê, hîn bin barî de zaf batilîyê. Şarî karwûn gîyenî her û heştîrî pa barî ra wenenî ay bînûn. Karwûn awca ra dûnî pûrî raywûnê xû dewûm kenî. Epeyî yewa raywûnê ra pêy uf-ufî, kuf-kufî kuwena her ser, her uf-ufena. Heştîr her ra vûno:

"Ina çi rewş a, ûf-ufî kewta tû ser? Aya uf-ufiyê xû caverdi! Mi tû ra nêvati "lîya ûna meki, meziri! Sarê ma mefîn teq-reqî, barî ma giran meki!" Tû pey guweşî kîyerdi. De ma biûncî cezayê xû!\*

---

\*Çime: Lajê Mela Mehmedî Hecî Mela Elî (şeştî û şeş serrî yo.)

Ca: Dewa Sîmserkîse

## KÊRG Û DÎK

**C**êke beno cêke şûno yewa kêrg û yew dîk benî. Rojek kêrg gezi gîyena xû dest û ceyanê xû rûwena. Wari de yew felqê toraqî vênena. Kêrg felqê toraq gîyena bena şîbak di ronena û xû bi xû vana: “Ez ceyanî xû birûwiro, pêni de ez inî felqê toraqê xû weno.”

Kêrg cayanê xû rûwitiş berdewûm kena. Dîko nefstenik nimitik a şûno ay felqê toraqî şîbak ra gîyeno, beno weno. Kerg şûna ewnîyena şîbaki ekse felqê toraqê yê awca di nîyo. Bena hêrsin şûna dîki hetî, bewçay gezî weşûnena dîki rî û bewçay gezî gînena çimê dîki rî, çimê dîki veceno. Dîk agêreno kergî ser o û vano:

–Ti çara ûna ti ay çimê mi ûna!

Kergî zî vûna:

–Ay cixtûn ti zî çara ûnî, ti ay felqî toraqî mi ûnî!”

Ney ser wirdî pê kûwenî, yamûn ra benî geredar. Pênî di wirdî agêrenî yamûn ra vûnî:

–Bîyî ma wirdî şîyerî şerî’ati, diray kûmi heqdar o kami nêheq o, wa bivecîro meydûn.

Wirdî ina qesî ser o kûwenî rayêr û şûnî. Epeyî yewa raywûnê ra pey raştê yew vergî yenî. Kêrg û dîk silûm dûnî vergî, verg silûm yîn gîyeno û vûno:

–Şima xeyr o, sebay çinay şima kewtî in rayêrûn?

Kêrg vûna:

–Rojek mi xû rî keye di ceyê xû rûwitî, mi wari di yew felqê toraqî dîbi. Mi we girewti berdi şibak di ronawo û mi xû bi xû vati: “Ez ceyûnê xû birûwiro, peynî di ez in felqê toraqê xû weno.” Ino dîko nefstenik bêxebera mi şîyo aw felqê toraqî mi werdo. Ez zî bîyo hêrsin mi bewçay gezî dayo çimê yî rî, çimê yî vecîyawo. We mi ra çimê xû wazeno, ez zî yî ra felqî toraqî xû wazeno. De vaji vergo bira, ma kûm heqdar î, ma kûmî nêheq î?”

Verg vûno:

–Ez ino gûreyûn ra çî nêzano. Bîyerî ma şîyerî malayî hetî wa şima rî ina doz hal bikiro.

Hîrî hemê awca ra dûnî pûrî şûnî. Şûnî şûnî raştî yewa lûw yenî. Lûw yîn ra vûna:

–Şima xeyr o. Yew vergo har, yewa kêrg û dîk kewtî têrey şima ser a şûnî?

Verg vûno:

–Ma ayna ki şûnî malay hetî yewa dozay ma esta wa ma rî hal bikiro.

Lûw vûna:

–Şima tam raştê mala yê şerî'etî imeyî. Ez bi xû yew malayo pîl o. De hey bîyerî keyê mi.

Yîn dûnî pûrî şûnî şikefti. Lûw verg ra vûna:

–Verg bira, ti hê bîyî yew gûrey mi tû di esto.

Verg kûweno lûw dima şûno. Lûw vergî bena vêr yewa kerra û verg ra vûna:

–Vergo bira, ti bin ina kerra ma rî biaşûno, arişê mi ha bindo. Ti ay ariş ma rî vecire teber ez meymanî ma rî nûn pewcena.

Vergi vûno:

–Tamûm.

Vergi ca di pencû erzeno bin kerrî aşûneno, aşûneno bin kerrî keno virûvengi, çi ariş o, çiray çîyî k'çîn.o. Verg xapinayîşê lûwi pey hayeno û ayna ki bin kerra ra vecîyeno teberi, lûw şûna pê kerra, kerra nisk dûna vergî ser i verg bin di mûneno. Ûz-wizî kûwena vergî ser o, verg lûw ra vûno:

–Waya min a rindek, ez qirbûnê ay çimûnê tû bo. Ino vergo belengazî bin ina kerra ra veciro, ti çina wazena ez hin keno qeybê hewlê tû ver a!

Lûw vûna:

–Ax vergo bêhîş o. Bettal-bîlaq ay henekî xû mebettalniri. Sew sey ti hêr çînêbîni ez sinî cîwîyena? Cayê tû rind o. Ti cayê xû ra xû têmedi. Rizqê tû imebî vêrî lingûnê tû, tû nêzûnabi xû rî biwerî, tû girewti erdo vêr lingûnê mi.

Lûw vergî darbicê, aw hewa bin kerrî di ca verdûna şûna şikeftê xo. Fekî şikeftî ra şûna zere, kêrg û dîk ha ronîştaya yê û pawebî lûwê. Lûw yew kitabo qalîn gîyena xû desti û kêrg ra vûna:

–De vaji, şima çi pêkewtî?

Kêrg vûna:

–Rojek mi xû rî keye di cey xû rûwitî.

Lûw ewnîyena kitab ra û vûna:

–Tû xû rî pûnkê xû kîyerdînî.

Kêrg:

–Mi yew felqî toraqî wari di dibi.

Lûw:

–We xû rî rizqê tû bi.

Kêrg:

–Mi berdi êşti şibaki.

Lûw:

–Tû we nimitibi, şarî ra pawitînî.

Kêrg:

–Lawrek dîk şibi şibak ra toraqî mi tirawiti û berd û werd.

Lûw:

–Dîk nefsistê kîyerdî.

Kêrg:

–Mi bewçay gezî dayî çimê yî rî, çimê yî vecîya.

Lûw:

–Dîk aya heq kîyerdibi.

Lûw aya qala xû ya peyên ra pey dozê yîn pêra bestena û bîryar dûna:

–Cezayê dîki merg o.

Lûw xû erzena zûqlikê dîkî, dîk kişena. Kîyerg vûna:

–Waya lûw tû hewl kîyerdi, tû cezayê dîki dayî, de mî rî destûr bidir', ez hîn şîyîro.

Lûw xû erzena milê kêrgi ser, qix-qixî kûwena kêrg ser. Lûw vûna:

–Kêrgê qix-mix çîn o. Ez şîyîro kûmca di rizqê xû bivêno? Şima imey vêr lingûnê mi ez sinî şima peyser verado, rizqê mi zî şima bî.

Lûw kêrg û dîk awca di wena û vergo ke bin kerra d' 'o, yî zî verdûna yewna taşti.\*

---

\*Çime: Lajê Mehmêdî Melayî Evdilla (hîris û çar serî yo.)

Ca: Dewa Simserkîse





## LÛW Û KERCE

**R**ojek lûw yena kercê het û vûna:  
–Kerce bira bîye ez û ti ma pîya têmîyûn di kûrîk birimîri.

Kerce vûno:

–Tamûm. In fikirê tû kewti mi bendi, ma birimni.

Aya ser wirdî pîya kûrîk xû rimnenî. Rojgarê ciwenî di lûw vûna:

–Bira yew fikirê mi esto.

Kerce vûno:

–Vaji fikirê tû çina yo? Mi zaf şewrî kîyerdo.

Lûw vûna:

–Bira ma kûrîk xû rimit (romit), ciwenî xû zî kîyerdo. Bîye

ma şîyerî dûrê ciwenî ra davazdî, kûm vêrî rasa kûrîk hetî wa kûrîk yî rî bibo.

Kerce vûno:

–Tamûm. Ez qebul keno.

Wirdî şûnî dûr ra dest pê davazdayîş kenî. Hela k' lûw hema dest pê davazdayîş nêkîyerdo, kerce xû erzeno serî bewçay lûw, aw ca di ca dûno xû. Lûw vazdûna vazdûna rasena kûrîk het, ewnîyena xû ra pey xû bi xû vûna: “Ez hey biewno diray ino kerceyo bûyîn ça di mendo?”

Sinî lûw ewnîyena xû ra pê, kerce sêr bewçay lûw ra xû erzeno sêrî kûwpê kûrîk û vûno:

–Waya lûw eka ti ha ewnîyena mi ez ha serî kûrîkî d' 'o.

Lûw ewnîyena xû ra pê eka raşta kerce ha sêrî kûrîk d' 'o.  
Lûw vûna:

–Bira davazdayîş di tû vêr kerdo serî kûrîki, wa pûr tû rî bo.

Lûw dûna pûrî awca ra şûna.\*

---

\*Na estanike mi bi xo nuşta.

Ca: Dewa Sîmserkîse

## LÛW Û ŞÊR

**L**ûw her tim yabûn di gêrena. Verg û sewbîna heywûn yê Lnêhewnenî, kenî ki yê biwerî. Lûw xû bi xû vûna:

–In hewa nêbeno, ez xû rî şîyero şêri di qalî bikero wa mi heywûnûnî vahşîyûn ra bipawiro.

Rojek lûw şûna şêr het û vûna:

–Şêr bira ti mi daristûn di dişmenûn ra bipawiro, ez hergû roj seyd kena tû rî gûşt-mûşt ûno.

Şêr pêşbazê lûw qebul keno. Çend roj ser di şûnî lûw şêrî rî gûşt ûna. Şêr lûw ra vûno:

–Waya lûw, ez bawer keno ki ti şîyena mî ri tim gûşti biyara, ay cixtûn ma benî way-biray ci. Çiray xêm meki, metersi, rî hardi d' çend dûşmenî tû êstî, ez tû yîn ra paweno lawrek ez tira hergû roj gûşterdiş paweno.

Lûw vûna:

–Tamûm. Gûşterdiş ra asûn çina esto, werekna herg' çî sey gûşterdiş asûn bibîni!

Rojek lûw ayna ki ha yabûn di geyrena seyd, yew qerqûş (hêlî/qertal) beno tira yê hewa fineno. Lûw kuftnena veng-day şêr dûna:

–Şêr bira, şêr bira ti ha çay? Hey bî mi ina milçik ra bireyniri!

Şêr vûno:

–Waya min a weşik û delal. Ay dûşmenî rî hêzê min zî pira nêraseno. Hey biewnî tira we ha cor a yeno tû ser. Mi tû ra vatibi: “Rî hardi di çi dûşmenî tû estî ez tû yîn ra paweno.”\*

---

\*Çime: Mela Elîyê Mela Mehmêdî (şeşî û şeş serrî yo.)

Ca: Dewa Sîmserkîse

## LÛWA BEWÇQOLI

**C**eyki beno ceyki şûno. Yewa lûw û yew zî simbore benî. Wirdî pîya yew şikefti di ciwûnê xû vêrnenî. Rojek yî wirdî teleqîyenî (zayenî). Lîrî lûwi gewelin (qefçilin) benî, lîrî simborî zî rindek benî. Yew roj simbore yeno keyê xû (şikeftê xû) çî bivêno! Ekse lûw ha lîrekûnê yî lewnena. In hal ser o simbore lûw ra vûno:

–Ti qey ay lîrekûnî xû yo qefçilûn nêlewnena û ti imeya lîrekûnî minî rindekûn lewnena?

Lûw vûna:

–Ay lîrêkî tû yî, inî zî min ê.

Inê ser o simbore û lûw kûwenî têqirrik, dûnî pûr ri. Pûrdayîş ra pey batilîyenî û vatey xû kenî yew vûnî:

–Ino hewa nêbeno. Bîyî ma wirdî pîya şîyerî şerî'et wa mela ina dozi (d'ewa) safî bikiro.

Wirdî kûwenî rayêr ser şûnî. Epêyî yewa raywûnê ra pey raştê yew vergî yenî. Verg xû pîze de vûno: “Mi xû rî dîyî di loxmê xedrê, ez înnûn tîya di biwero.”

Lûw û simbore zî xû pîze de vûnî: “Tam malayo şerî'et raştî ma imewo.”

Ver cû verg dest pey qalû keno û yîn ra vûno:

–Şima xeyr o, şima ha çi gêrenî tîya di?

Simbore verg ra vûno:

–Ma imser pîya teleqîyê, lîrekî ma bîyî. Ay lîrekî mi rindî bîyî, ay lûw qefçilin bîyî. Lûwa fendker imeya dest nayo lîrekûnî minî rindû ser. Ma dayo pûrî, ma nêşkîyê qewe ra yew rayêr vênîri û inkê ma ayna ki şûnî û rî şerî'eti wa raştî bivecîro te-beri.

Verg vûno:

–Şima tam raştî malay şerî'etî imêyî, ez şima rî ino gure hel keno. In hewa nêbeno. Ez nêşeno gurêyî dozi cêser ra veciro. Ma gûnî şîyerî lîrekûnî şima bivênî.

Lûw û simbore vûnî:

–Tamûm.

Hîrrî hemê kûwenî têreyî şûnî. Şûnî şûnî rasenî vêr berî şikeftî. Lûw nîtê vergî fehm kena. Şûna zerê şikeftî, lîrekûnî simborê nimnena. Simbore ewnîyeno lûwi kewta erey wê zî şûno zerê şikeftî. Lirekûnî lûw nimneno. Lûw zerê şikeftî di simborê ra nîtê vergî vûna. Lûw hêna pê dima vûna:

–Bira simbore wa xû rî ay lîrî qefçilin mî rî bî, wa ay lîrî rindêk tû rî bî. Ino verg gûre heremnayo ma wirdûn tîya di weno.

Lûw û simbore tersê vergî ra şikeft ra nêvecenî teber. Verg verî fekî şikefti di paweno, çend roj ser a şûnî yî nêvecenî teber. Verg fikirîyeno xû bi xû vûno: "Ez sinî ayîn zerê şikeft ra veciro teber?"

Fikirayîş ra pey yewa çila mezgey yî di veşena. We dûno pûrî şûno yewa kûy ûno. Zerê kûy veceno û tolê yê zî keno wişk. Zerê kûya qaf dekeno pir kerrûn. Kûy gêno ûno verî fekî şikefti di aleqnenno. Sinî va pûrî bestîyeno kûy hawa ra laqena veng kûweno ser. Lûw tersena û simborî ra vûna:

—Ti tîya di vinderi ez hey biewnîyo diray ino çîna yo?

Lûw zerê şikeft ra vecîyena teber ewnîyena ekse yewa kû ya. Ya bena hêrsin kûy gêna bestena bewçê xû ra bena ver goli. Şûna zerê goli ki kûy bixeneqni ra. Ya zerê goli di çend şûna aver aw debena zerê kûyî, kûy bena girûn ya awki ra şûna war. Lûw devrîyna devrîyena xû bin aw ra reynena, lawrek bewçay lûw qerfîyena, lûw bena bewçqoli. Ya zerê gol ra vecena, şûna heywûnûnî bînûn hetî. Kûma heywûn yê vênena pey kayî kena, vana:

—Lûwa bewç qoli ha yena, lûwa bewçqolek ha yena!

Lûw pey yê kayîkerdiş ra zaf qehrîyena û semedo ki heywûnî pey yê kayî nêkerî yewa pîlûn virazena ki bewçê yîn zi deko qoli. Lûw heywûnûnî bînûn ra vûna:

—Bîrîn ma şîyerî dizdê engûri.

Heywûnî bîn qebûl kenî dúnî pûrî şûnî yew rêzi. Lûw zerê rêzi di bewçê heywûnûn bestena mêwûn ra ki yîn mebişî biramirî. Semedo k' bewçay kurbeşik kiraleka, bewçay yî ra yew pîyûnz bestena û pîyûnz dekena bin herri. Lûw heywûnûn ra vûna:

—Ez ha şeno dûr ra paweno eka wayerî rêzî ime, ez şîma hayedar keno, şîma ramenî.

Heywûnî lûw ra vûnî:

–Tamûm.

Lûw awca ra dûna pûrî şûna zerê dewî, wayerî rêzî ra vûna:

–Erey erey, ti tîya di bironîşe heywûnûn rêzê tû afetnayo, talan û vîrûn kîyerdo.

Wayerî rêzî vûno:

–Mevaji!!!

Wayerî rêzî cadî wardeno tifingê xû gêno hetî rêzî ra vazdûno. Raseno rêzî ki ekse raşta yo, we yew gule tafineno tifingî fekî û teqnenno. Haywûnî teqî ser ri hergû yewî hetek a vazdûnî, bewçay yîn mêwûn ra manena benî bewçqolî.

Inay ser o ay heywûnî ke bewçay yîn qerîfêya yenî yew ca. Yîn mîyûn ra heş vûno:

–Eka mi lûw dîyî, ez goştê yê xit-ximêl keno, weno!

Heş ewnîyeno heywûnûn ra pûrî sey lûwi bîyî bewçqolî. Heş kuweno mîyûn heywûnûn semedo ki lûw yîn mîyûn ra cêser veciro. Lûw ewnîyena bewçay korbêşik ra ekse pîyûnz hema ha pira beste yo. Semedo ki lûw xû hêş ra bireynî ra cey çî fikirîyena. Lûw pîyûnz bewçêy kurbêşik ra akena kena felqê û heywûnûn ra vûna:

–Yew fikirê mi esto. Bîre ma in pîyûnz biwerî, ekse çimê kûmî hesîrîyê, ma yî biwerî.

Heywûnî bewçqolî fikir lûw tesdîq kenî. Herg’ yew heywûn yew felqê pîyûnz gêno weno. Çimê tekî nêhesîrîyeno tenîya hesîr kûwenî çimûnî lûw ser. Heş heywûnûn ra vûno:

–Bîre ma lûw biwerî. Hesîr kewtî çimûn yê ser.

Lûw hêş ra vûna:

–Rade awca ra! Hey biewnîrê heşo pirçin o gewelin ra, binêna



verî mi çim xû kenayo ay ra ki ha hesîrîyeno. De bîre ma hêna pîyûnz biwerî, çimê kûmî hesirîya, ma yî wenî.

Heywûn hêna qebûl kenî. Yîn hêna herg' yew felqê pîyûnz erzenî xû feki û wenî. Ina daga hesîr kûwenî çimûnî heşî ser o. Pûrê heywûnî xû erzenî hêş ser o, heşî wenî.\*

---

\*Çime: Na estanike qîtekê ra mi eşnawita vatoxê yê nêyeno mi vîrî.

Ca: Dewa Simserkîse



## MAR Û LÛW

**R**ojek yew mar şûno vêr yew rûyî, ayna ki vêreno bewverî, nêşîyeno vêro. Aya hel yewa lûwa teyšûn yena aw ser ayna ki awi bişima, aw heti di marî vênena. Şûna marî ser ayna ki biwerra. Mar lûw ra vûno:

–Waya lûw bî ûna meki mi mebûw, ez tû rî cayê seydw nawneno tû, ha pir harbêş û mar-mûrî yîn tû rî bêsi.

Lûw vûna:

–Tamûm. Ez tû nêweno de ay cayê yîn binawne mi.

Mar vûno:

–La cey cayê yîn tîya di nîyo, ha bewverî royî d' 'o. Ti mi deke paştê xû berri bewveri, ez nawneno tû.

Lûw vûna:

–Tamûm.

Lûw gêna marî kena paştê xû vêrena bewvêr rûyî. Mar lûw ra vûno:

–Wayê ez qirbûnê ay çimûnî tû bo. De hey mî rî ay ziwûnê xo veci ez rind biewnîro tira beno ki ez hîn tû nêvêniro.

Lûw xapîyena ay ziwûnî xû sey pelasî rakena, mar dûno bide, ya jehrin bena xû xînt kena. Çend deqûn mîyûn di deqelebîyena zerey rûyî. Mar zî hem lûw ra xelesîyeno hem zî vêreno bewverê royî.\*

---

\*Çime: Mela Elîyê Mela Mehmedî (şestî û şeş serrî yo)

Ca: Dewa Sîmserkîse

## MÊŞNA Û KÛTIK

**R**ojêkî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di, yewa dewi di yew şiwûne beno. Rojek in şiwûne pîya kûtîk xû ya, sey hergû roj mêşnûnî xû beno yabûn di çerînenno. Helê çerînayîşê di hêşî yî kûweno yewa mêşna ser ekse ha lengena. We gîyeno aya mêşna bewlê mêşnûn ra abirnenno û kûtîk xû ra vûno:

–Ina mêşnaya leng pawêbî tû ya. Ti tîya di biewnî bide, kê ki bi yare ez agêreno tîya ma gîyenî benî dewi.

Kûtîk yî vûno:

–Tamûm.

Şiwûne awca ra mêşnûnî xû beno cayeko dûr ra çerînenno. Mêşnaya lengi zî hêdî-hêdî awca di çerîyena. Helêkî ser di şûno mêşnaya leng ewnîyena kûtîk ra ekse ha venekneno. Mêşna kûtîk ra vûna:

–Ti xû rî şimiri binêki rawki, asûn bibi, ez tîya di xû rî tenîya çerîyeno.

Kûtik vêrcû qebûl nêkeno. Mêşna hêna (rêna) sinî vûna we qebûl keno û awca ra dûno pûrî şûno yew ca wenik di qelebîyeno û xû ra şûno. Kûtik sinî mêşna het ra şûno yew verg mêşna het di keno teber. Verg xû erzeno mêşna ser o û vûno:

–Ez tû weno.

Mêşna vergî ra vûna:

–Ti ûna asûn asûn mi werdiş ra zerrîya mi pey keyfweş nêbena. Lingay mi di yewa birîn esta, ti gûnî verçikûn aya birîna mi weş bikeri û hema bîyî mi biweri.

Verg qebûl keno. Verg şûno gêreno dari û semedo ki aya darbê (birîna) yê bikero weş û yê biwero. Aya hel kûtik beno haye yeno mêşna hetî. Mêşna meseleya ki bêntarî yê û vergî di vërta hal-hewal kûtik ra vûna. Kûtik zî mêşna ra vûno:

–Ay cixtûn ez kûweno zerê ina çali, ti serî mi bitemarniri ki wa vergi mi mevêno. Verg ki ime ez tira veceno, pey ra erzîyeno bide yî kişeno.

Mêşna pêşbazîyê (teklîfê) kûtik qebûl kena. Kûtik sinî hewa yê ra vato, ya aw hewa hinkena, tenîya çimûnê yî tebera verdûna. Halêki ser di şûno, verg rey di lûwi zî pîya kenî mêşna hetî. Lûw xû rey di darîyê birînê mêşna erdo. Lûw gîyena dari sawena birînay mêşna ra birînê mêşna padîyena, lingey mêşna bena weş û war. Lûw agêrena verg ra vûna:

–De ti hîn şîyenî ina mêşna biwerî.

Inî vatiş ser o mêşna verg û lûw ra vûna:

–Vêr cû şima şîyerî pey ina kerra, yew zîyar esto ay dêr bimûnî, hema bîyerî mi biwerî.

Vêr cû lûw vazdûna şûna pey kerra zîyar ser, verg û mêşna tenya mûnenî. Kûtik zerê çal ra veceno pey ra xû erzeno milê (vîyê) vergî tepîşeno keno kere, vergî kişeno. Kûtik dima şûno pey kerra xû erzeno lûw ser, yê zî kişeno. Hîn beno nizdî yarê şiwûne verî bewlê mêşnûn dûno heti dew ra. Raseno nizdîyê mêşnaya lengi, xû bi xû vûno: "Ez hey şîyero diray aya mêşnaya lengi ha awca da se ez yê deko bewlê mêşnûn mîyûn xû ya bero dewi!"

Şiwûne yeno mêşna het çî vêno! Ekse yew verg û lûw ha merde yê û fekê kûtikî yî zî ha gûynino. Ewnîyeno mêşna ra ekse yê zî bîya weş, hîn nêlengena. Şiwûne mêşnayê xû keno mîyûn bewlî mêşnûn, kûtik zî kûweno dima pîya şûnî dewi.\*

---

\* Arêkerdaxe: Fatma Can  
Tirkî ra açernayox: Şiyamend MÎRVANÎ  
Çime: Hanım Özer  
Ca: Mîyarûn ( Mîyaran-Ancak)





## MIJMEWLI Û HEBAY XELÎ

**R**ojek yew lajek yabûn de raştî yewa mijmewl (morîcela) yeno. Lacek mijmewl ra vûno:

–Mijmewla xebatkar, de hey vaji rewşa tû sinîn a? Rojî tû ha sinî vêrenî (derbas benî)?

Mijmewl vûna:

–Rewşa mi tû ra ha asena, sinîn biba? Ser ra wext ez ha xeftîyeno sebay yewa hebay xelî. Pûrey serri di, werê mi zî aya hebay xelî ya.

Lajek yê ra bawer nêkeno, gêno mijmewl û yewa hebay xelî pa dekeno zerê yew merîyî. Yewa qûl dekeno sêr merî ra û beno yew qûncikê keyê xû di verdûno. Yewa serr ser a vêrena we şûno ewnîyeno mijmewl ra, çi bivêno! Ekse mijmewl ha gûnî ya û hebay xelî zî ha nêmcetta. In hal ser lajek mijmewl ra vûno:

–Tû mi ra vatibi yew serri di werê mi yewa hebay xelî ya .  
Inkê ez ha ewnîyeno hebay tû ha nêmcet a, ti nêşeya biwerra?

Mijmewl lacek ra vûna:

–Sew ez teber ra bibînî, mi aya heb qedînanî lawrek tû ez de-  
kerdo zerê in merîyî, mi xû bi xû vato: “Beno ki in lacek mi  
zerê merî di xû vîra bikero, zere di verdo. Ay ra ki mi ina  
nê mê hebay xelîyî verdaya serra bîni.\*

---

\* Çime: Lajê Mela Mehmedî, Hecl Mela Emer (şestî û hîrê serrî yo.)

Ca: Dewa Simserkise

## MÎR Û KÛZE

**R**ojek mîr kûzê ra vûno:

–Bîye ez to bikero şiwûnê kêrgûnê xo.

Kûze ronîşeno bermeno. Mîr agêreno tira vûno:

–Ti qey bermenî?

Kûze vûno:

–Ez rindi zûno ke, ti mi nêkenî şiwûnê kêrgûnê xo. Ay ra ke ez bermeno.\*

---

\*Çime: Hec Evdilay Mehmedî Ziravi (şeştf serrf yo.)

Ca: Dewa Simserkise



## PISÎNG Û MERRE

**R**ojek pisîng yena vêr qûlê merrî û merrî ra vûna:  
–Bira ti yew vince bîyerî hetî min a, ez yew zern keno tî ya.

Merre zî vûno:

–De wayê awca di bipawiri ez şûno keye yew pîlê ma esto, ez yî ra mişewre biko hema ez yeno.

Pisîng vûna:

–Tamûm. Wa bo!

Merre şûno pîlê xû het û tira vûno:

–Pîlê mi, yewa pisîng ha teber da û mi ra vûna:

–Bira ti yew vince bîyerî hêtî min a ez yew zern keno tîya. Ez şîyero? Nû ke meşîyero?

Pîlê merrû bineki fikirîyeno û merrî ra vûno:

–Bêntar kilm o, zern zaf o, ino gûre di yew gûre esto. Eka ti vatê mi kenî meşo.\*

---

\*Çime: Hec Evdilay Mehmedî Ziravî (şeşî serrî yo.)

Ca: Dewa Simserkîse

## PISÎNG Û ŞÊR

**R**ojek pisîng ha yabûn di gêrayîş d' 'a, ewnîyena ki ekse yew şêr ha binê dari di qelebîyeyo. Şûna şêr het û vûna:

–Ti sinînî warza?

Şêr ageyreno pisîng ser o û vûno:

–Ez çara beno warzayê tû? Ti yewa pisîng a ez yew şêr o. Mîyûn daristûn û kûyûn di ez pîlê heywûnûn o. Ti ki çina ya, xû nûna mi ver a!

Pisîng vûna:

–Tewww! Şêr ro xozayîn. Vêrcikûn êz zî sey tû bo. Ez kewto merdimû desti kewto ino helî.

Şêr cigîrîyeno pisîng ra û vûno:

–De hesiri bi şime tîya ra, meyî pey mi hewîyê xû mîyari. Ez

inkay yew şêro bêters o, ez sinî bibo sey tû yewa pisînga tersinoki?

Pisîng vûna:

—De hey mi dima bî ez yew şiwûne nawneno tû, diray ti raştata ûna bêtersî nûk-ney tû zî sey mi tersinok î ma pîya bivênî.

Şêr vûno:

—De hadî ma şîyerî merdim binawne mi.

Pisîng gêna şêr bena ay şiwûnê nawnena bide û vûna:

—De hey şime ay merdim bikûşî û biweri, ez vêno xişnê tû.

Şêr şûno şiwene het û vûno:

—Şima merdimî, na dûnya di herg' çî finayo binî destanî xû, de hey bî diray ti şîyenî mi de wişkmenî (gulaş) bigîrî?

Şiwûne vûno:

—Birayo şêr inkê ez bêtedarik o mi rî destûr bideri, ez şîyero keye xû rûn bikiro, bîyîro.

Şêr vûno:

—Temûm. Wa bo!

Şiwûne hêna vûno:

—Beh mi tû rî çîn o. Beno ki ez şîyero keye û ti tîya ra biramirî.

Şêr vûno:

—Aya çî qal a. Ez eyr yew şêrî kûyûn o, qey ez tû ra terseno û rameno!

Şiwûne vûno:

—Ay cixtû ez tû na dar ra besteno ki kê ki ez şîyo keye ûmeyo.

Şêr vûno:



–Temûm. Wa sey tû bo.

Şiwûne gêno şêr dar ra besteno û çîwayê xû gêno deqelbno şêr ri. Úz-wûzî kûwena şêr ser o. Şêr darbûnê çîwa ver di xînt kûweno. Şiwûne şêr awca di bestaye caverdûno û bizûnê xû gêno beno keye. Yî ra pey pisîng yewa tasê aw ûna kena sarê şêrî ri, şêr xû yeno. Pisîng tira vûna:

–Warza ti sinîn î, in çî hel o ki ti dekwetî?

Şêr vûno:

–Çiray pers meki warza, rewşa mi tû ra asena. Ez sinîn bibo? Ez zî sey tû kewto merdimû destî, ez hîn bîyo hezey tû.\*

---

\*Çime: Lajê Mehmedê Zîfû Hecl Ferhî (şestî û new serrî yo.)  
Ca: Dewa Sîmserkîse



## ZIWÛN LEQ, SARE TEQ!

**R**ojêk yewa kesa û hêlî benî ûmbazî. Kesa hêlî ra vûna:  
–Ti ûmbazî min î, ez tû rî yew hewlê bikero.

Hêlî vûno:

–Çimûn mi ser.

Kesa vûna:

–Bira ti hela ke asmîn ra firrenî, biewnîye xû ra cêr, tûnî heywûnî estî, sey gude yê û milê xû derg kenî teber, sew ti bizûnî çend goşto weş ha zereyê înnûn di...

Hêlî vûno:

–Mevaje, ez înnûn ça di vêneno?

Kesa vûna:

–De hey wardi bifirî, çend perr-purrî naşt-daşt ra bigêrî, beno ki ti yîn bivênî.

Hêlî ca di fireno, çend perrûn dûno xû ro, ewneno nor-dorê xû ra, çîyêk nêvêneno. Yeno serî kesa, a heywûna ki kesa ey rê tarîf kerda, ewnîyeno ki kesa bi xû ya. Cadi xû deverdeno kesa ser, keno mîyûnê pencûnê xû û kesa hewa fineno.

Kesa vûna:

–Bira ti ha se kenî? Aya ke to hewanaya ez a, ûmbazê tû ya.

Hêlî vûno:

–Ez ûmbazey-mûmbazey ra çîyê nêzûno. Aw goşto weşî ki to mi rê vato, ez senî nêwero?!

Kesa vûna:

–Lîya eka mi tû ra nêvatîn, tû senî(ça ra) zûnaynî? “Ziwûn leq sere teq!<sup>1</sup> Bidirî pûrî cayê heq.”\*

---

1-“Ziwûn leq sere teq” yew îdyom o.

\*Çime: Lajê Mela Mehmedî Hecl Mela Elî (şestî û şeş serrî yo.)

Ca: Dewa Sîmserkîse

## VERGO LEZXAPÎYAYE

**R**ojekî rojûn mîyûn di, helêkî helûn mîyûn di yew verg beno. Ino verg rojek zaf veyşûn maneno. Yabûn di xû rî gêreno seydi. Şûno yewca ke çî bivêno, eka yewa mêşna tenîya ha yewa merg di çerena. Yeno mêşna heti û mêşna ra vûno:

–Ez gûnî tû biwero!

Mêşna vûna:

–Vergo ez rind zûno ki ti mi wenî, hey vinderî ez xû rî yewa daga peyen kayî bikero hema mi biweri.

Verg vûno:

–Tamûm. Xû rî yewa daga peyen kayî bikeri.

Mêşna kûwena kayî awca ti, tîya mi vazdûna xû vîn kena,

vergî ra xû reynena. Verg xû bi xû vûno: "Tû xû rî dîyo yewa mêşna, tû rî çî kay û mayî!"

Verg dûno pûrî awca ra şûno. Binê ki yew rayêrseyîş ra pey raseno yewna mergi, raştê yewa biz yeno. Verg bizi ra vûno:

–Bizê ez gûnî ki tû biwero!

Bizi vergî ra vûna:

–Vergo, xûra ti mi wenî lawrek yewa bizê mi esta, ez çîni bo ya tenya nêşkena bicîwîra û ti pey min zî tenya nêbenî mîr-di. Tîya di vînderi ez şîyero aya bizêkê xû zî bîyaro tîya min û yê pîya biweri.

Verg vûno:

–Tamûm. Ez ha tîya de pawê bi tû yo.

Bizi awca ra kûwena dûr ramena. Verg paweno paweno teslê yî biz ra kûwena. Bizi nêagêrena. Verg xû bi xû vûno: "Xû rî yewa bizi raştê tû imeyî, tû rî çî bizêkê yê werdiş."

Verg xeylek rojî beno ino hewa ra xapînayeyo ha vêşûn gêreno. Vergi xû pîze di vûno: "Ez hîn guweşî xû kes nê nûno."

Awca ra dûno pûrî şûno gêreno seydi. Kûweno yabûn gêreno gêreno raştê yewa hestor yeno. Hestor vergî ra vûno:

–Ti xûra mi wenî lawrek hê biewnîri bin lingey mi mixê nalê mi vecîyo. Verî cû ay mix hey na pabikûri hema mi biweri. Nûk-nê şûno fekê tû ro.

Verg hêna xapîyeno vûno:

–Tamûm. Ez hey biewnîro bide.

Verg ayna ki ewnîyeno bin lingey hestor, mixê nalî pakûweno, hestor yewa loq dûno fekê vergî ri, pûrê dîndûnî (nêkî) yî şikenî rişenî war. Verg xû bi xû vûno: "Yewa hestor raştê tû

imeyî, tû rî çi! Mixê nalê yê peytkîyerdiş. Xû rî yewa lingiyê ver di mebûw.”

Vergo belûngez bênekû (dindûnû) mendîş ra nêşkeno çiyik biwero, vêşûn mûneno û çendî rojûn dîma mereno.\*

---

\*Çime: Lajê Remezûnî Mehmed Emîn (hîris û hîrê serrî yo.)

Ca: Dewa Simserkise





## HEŞ, VERG Û LÛW

**R**ojek yew heş, yew verg û yewa lûw benî. Hîrri hemê yenî  
yewca vûnî:

–Ma in seydcayê xû bar bikerî û bibî biray ci.

Hîrri hemê zî vûnî:

–Tamûm.

Heş vergî ra vûno:

–Bira ti inî seydcâ ma rî bar bikeri.

Verg vûno:

–Tamûm.

Verg gîyeno seydcâ keno hîrri cey û cayo tewr rind xû rî  
gîyeno. Heş beno hêrsin yew pençe deqelbneno vergî ra verg

ca de teht beno (mireno-gûn dûno). Heş ina daga agêreno  
lûw ser û vûno:

–Waya lûw ma verg ra reyê. Tû halî vergî çimvêşûn çimûn  
xû ra dîyo. De ti bîyî ma wirdûn ri sey malê di birayû sey-  
ca bar bikeri.

Lûw vûna:

–De birayo pîl tî yî. Wa xû rî pûrê cayê seydi tû rî bo. Ez xû  
rî tû dima pey lakerdê ciwîyeno (çem-çeleq keno).

Dima lûw hêş ra xatir wazena. Awca ra ramena xû tira  
rêynena.\*

---

\*Çime: Lajê Remezûnî Mehmed Emîn (hîris û hîrê serrî yo.)

Ca: Dewa Sîmserkîse

**DEYÎRÎ**



## Yewa Deyîrê Zerrî Ra

Ti bewver ra zel cûnayî  
Mi newver ra meşk şûnayî  
Ti aw zelî xû şiknayî  
Mi ina meşka xû teqnayî

Ez û ti ma çift axûn o  
Ez û ti ma çift axûn o  
Ti şiwûney î ez gawûn o  
Ti şiwûney î ez gawûn o

Ma gay verday sêr hênîyo  
Ma gay verday sêr hênîyo  
Mi por û biskê xû ruçkiyo  
Mi por û biskê xû ruçkiyo

Şari yeno şarey Mûşî  
Şari yeno şarey Mûşî  
Ha tedê yî darî dergûşî  
Ha tedê yî darî dergûşî  
Ez deştê Mûşî tî r' keno yerpalixo

Ez dêştê Mûşî tî r' keno yerpalexo

Dayê destûn sînayê zerrî r'

Dayê destûn sînayê zerrî r'

Sew ti dayê destûn mi bidayn'

Sew ti dayê destûn mi bidayn'

Ti sînayê zerrî r' eşînayn'

Ti sînayê zerrî r' eşînayn'

Û ti dayê destûnî nêda

Sînayê zeri rî z' çîna

Wexto k' ez kewto cilay mergî

Wexto k' ez kewto cilay mergî

Ti saley sîney mi ronayî

Ti saley sîney mi ronayî

Gumo ronir' hesrû wari k'

Gumo ronir' hesrû wari k'

Nûno solay xû mî r' helali k'

Nûno solay xû mî r' helali k' \*

---

\*Mi na deylre dapîra x0 Hurîye (heştaye û hîrê serî ya) ra gûweşdarîta.

# DÊYÎRÊ MACÎRÛN

Ma macîrê Kela Xûnisî  
Ma macîrê Kela Xûnisî

Gawirî ma yesîr girewtî  
Gawirî ma yesîr girewtî

Şiwûnûn ma biz û berûn yabûn ra erdî  
Şiwûnûn ma biz û berûn yabûn ra erdî

Ay gawirûn girewt' berdî werdî  
Ay gawirûn girewt' berdî werdî

Nûnê ma hanik' tenir di  
Nûnê ma hanik' tenir di

Qazikê herişê ma hanik' sêr adir di  
Qazikê herişê ma hanik' sêr adir di.

Ma cil-celq xû kaşkîyerdi tebero  
Ma cil-celq xû kaşkîyerdi tebero

Ma êştî gayûnê sûrûn ser o  
Ma êştî gayûnê sûrûn ser o

Ma bîyî macîr kewtî rayêrû  
Ma bîyî macîr kewtî rayêrû

Ma imey ino cayo xerîbo  
Ma imey ino cayo xerîbo\*

---

\*Wextê Herbê Dinyayo yewin de şarê Şaristanê Erzîrûmî Kela Xînis ra tayê macîr ameyê dewa ma (Sîmserkîsî). Rehmetîn bawkalê mi ê wextan leyreko dades serre beno. O şono macîran het û înan ra na deyîre goşdareno. Dapîra mi (Hûrîya, heş-taye û hîrê serrî ya) zî na deyîre ey ra eşnawita û çendê ke aye vîrî de menda mi tira eşnawita, nuşta.



# HESO LÊRO

Heso lêro lêro lêro lêro lêro, Heso lêro lêro lêro lêro  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro wey delûyê mi

Heso mi va meşû qoxey Qerebegûno  
Heso Qerebegûn ne dîn o, ne îmûn o  
Hesenê mi kîyerdo nîşûnê tifingûno  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro, Heso lêro lêro lêro lêro  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro wey yewekê mi

Eyle va kalî kewtî kozîkûno  
Eyle va xortû xû eşto pê wersûno  
Hesenî mi kîyerdo nîşûnê çekûno  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro, Heso lêro lêro lêro lêro  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro wey delûyê mi

Eyle vêvekê Hesen mi hema newa ya  
Eyle estorê hesen mi hema cûna ya  
Eyle bûney Hesen mi di qonatî ya  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro, Heso lêro lêro lêro lêro  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro wey yewekê mi

Eyle Hesen mi benî Qotmêr<sup>1</sup> mîyûno  
Eyle xeber şûna Nêribê lê Axûno<sup>2</sup>  
Yenî xalûnê Hesenê mi  
Yenî xalûnê Hesenê mi  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro, Heso lêro lêro lêro lêro  
Heso lêro lêro lêro lêro lêro wey delûyê mi\*

---

1-Qotmer: Yew dewa pirabesteya Mîyarûn a.

2-Nêribê Axûn: Yewa dewa pirabesteya Hênî ya.

\*Na deyîre mi pîyê xo Hûsênî Elîyê Misfayî (pancas û hîrê serrî yo) ra goşdarîta. Na deyîre tîya ra teqrîben bêntarê 120-150 serre verê cû vajîyaya. O wext Gola Qerebegûn de mebênê Bircik û Gêyti de seba "Warê Liçî" musîbet viraziyeno û vera-vera tadîyo Pêrodayîşî. Nê pêrodayîşî de dewanê Qerebegûnê ( Bircik, İsu, Harbêş, Qotmer, Tirmai û Ekragi) benî yew beyê û xo ancenî Geyt ser o. Na rewşe ser o dewanê Rîî (Rihî) zî (Geyt, Merzêl, Semkîs (Simserkîs), Mîyarûn, Simûn, 'Emerûn û Keydak) xo kenî yew, şonê Qerebegûn ser. Nê pêrodayîşî deher di hetî ra pancas kesî mirenê. Hesen zî miyanê ê merdîman ra yew kes o. Dayika ey zî na deyîre ey ser o vata.

**YEW FIQRA**



## DAPIRÊ TÛ RÊ HER CA TÊŞT O!

**C**êyê ki di yewa dapîr û tornê yê pîya yew keye di ciwîyenî. Dapîr û tornî zî cixarakêş î û tornê yê dapîr a nimitikî ge-ge zî vaşê kûngî (esrar) ûnceno. Rojek dapîr û tornî keye di benî. Dapîr mîyûn hîyati (saloni) di têtê xû ronena, ayna ki mîrî alawena tornê yê vaşê kûngî keno zerey yew pêlî cixara û ayna ki ha xû rî pîşeno. Dapîr vênena, ya vûna qey ha cixarayê tûtûnî pîşeno. Dapîr tornê xû ra vûna:

–Tornê mi de hey yewa cixara zî dapîrey xû rî bipîşi, destê mi ha mîr d' 'ê, ez nêşkiyeno xû rî bipîşiro.

Torn dapîrê xû ra vûno:

–Dapîr, ina cixara nêmûnena ay cixarayûnî bînûn, inay ti nêşkiyena biûncira.

Dapîrê yî vûna:

–Qey ti şîyenî biûncî, qey ez nîşkîyero biûnco. De lezi mi rî yewa bipîşî!

Torn ewnîyeno çare yî çînî yo, aya cixaraya ki xû rî pîşta gîyeno dûno dapîrê xû, adirî dê rî panûno û xû rî yewna cixara pîşeno. Dapîr cixara kena mîyûn lewûnî xû. Sinî yew çendi kufû dûna cixara ri, hîşê yê sare ra şûno, bena xînti û mîr zerey têşti ra erzena dûzê hîyati. Torn ewnîyeno ekse dapîr mîr eşto dûzê hîyati û ha alawena, vûno:

–Dapîr ti ha dûz warî di mîr alawena, kûmca wo têştê tû?

Dapîrê yî ageyrena tornî ser û vûna:

–Tornê mi, dapîrê tû rî herg' ca têşt o!\*

---

\*Çime: Lajê Hecl Saddîqî Ehmed (hîris serrî yo.)

Ca: Dewa Sîmserkîse



Inay ser Tac berî keyî akena şûna ewnîyena teber, hêna  
agêrena zere, xû nûna kîştê berî ver a û vûna:

–Kal Mûsên çimê mi  
Kal Mûsên ruhê mi  
Kal Mûsên gûnê mi  
Del raşt a ha lawena  
Mergî rê mirena  
Çiray zî zûrî nêkena  
Ti yew kalo kewte yî  
Ti yew hako pewte yî  
Sekbazû (cekbazû) girewto serî sifirnîyû  
Derbazû (Tîrbazû) girewto binî perçînê  
Esparû girewto mîyûnî Hêgayê Şiqû  
Memo Gergerijî zî girewto verî berû.

